

QANUNUN TƏKRARI

KİTABI

GİRİŞ

«Qanunun Təkrarı» Kitabı Musa peyğəmbər Moav səhrasında olarkən İsrail xalqına söylədiyi nitqdır. Kitabda yazılan mühüm hadisələr bunlardır: Musa ötən qırx il ərzində baş vermiş hadisələri yada salır. O, xalqı Allaha itaətli və sadıq olmağa çağırır, Allahın onları səhradan necə keçirtdiyini yadda saxlasınlar deyərək xalqa müraciət edir. Musa Müqəddəs Qanunun əsası olan On Əmri (5:6-21), həmçinin vəd olunmuş torpaqda İsrail xalqının həyatını istiqamətləndirən qanunları nəzərdən keçirir. O, Allahın kim olduğunu döənə-döənə İsrail xalqının yadına salır.

Musa İsrail xalqına Allahın onlarla bağladığı əhdinin mənasını xatırladır və əhdin şərtlərinə əsasən xalqı Allaha həsr olunmağa çağırır. Allah Musadan sonra Yeşuanı İsrail xalqına rəhbər olmağa çağırır. Musa Allahı mədh edən ilahi qoşub oxuyur və İsrail qəbilələrinə xeyir-dua verdikdən sonra Moavda – İordən çayının şərqində vəfat edir.

Kitabın əsas mövzusu budur: Allah seçdiyi xalqı sevdiyinə görə xilas edir və xeyir-dua verir. Buna görə də İsrail xalqı bunu yadda saxlamalı və xeyir-dualı həyat sürmək üçün Allaha itaət etməlidir. İsa Məsihin ən böyük əmr adlandırdığı əmrin sözləri bu kitabdandır:

«Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə sev» (6:5).

Kitabın məzmunu:

1:1–4:49 Musanın xalqa nidası

5:1–26:19 Musa qanunu və əmrləri təkrarlayır

27:1–28:68 Bərəkət və lənət

29:1–30:20 Əhdin yeniləşməsi

31:1–33:29 Musanın son sözləri

34:1-12 Musanın ölümü

Qanunun izahı

¹ İordan çayının şərq tərəfində səhrada Paranla Tofel, Lavan, Xaserot və Di-Zahav arasında, Sufun qarşısında olan Arava vadisində Musanın bütün İsraililərə söylədiyi sözlər bunlar idi: ² Seir dağının yolu ilə getmək üçün Xorevdən Qadəş-Barneaya qədər on bir günlük yol var idi. ³ Misirdən çıxdıqlarının qırxıncı ilində, on birinci ayın birində Musa Rəbbin İsrail övladları üçün ona əmr etdiyi hər şeyi söylədi. ⁴ * Musa Xeşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonu və Aştarotda, Edreidə yaşayan Başan padşahı Oqu məğlub edəndən sonra bu nitqi söylədi. ⁵ İordan çayının şərq tərəfində yerləşən Moav torpağında Musa bu Qanunu izah etməyə başladı.

Xorevdən çıxma

⁶ «Xorevdə olanda Allahımız Rəbb bizə belə dedi: “Bəsdir bu dağda yaşadığınız! ⁷ Qalxın buradan köçüb Emorluların dağlıq bölgəsinə, Arava vadisində, dağlarda, yamaçlı-düzənlikli bölgədə, Negevdə və dəniz kənarında yaşayan

* **1:4** Say. 21:21-35

bütün qonşu xalqların arasına, böyük Fərat çayına qədər uzanan Kənan torpağına və Livana gedin. ⁸ Sizin qarşınıza çıxardığım torpaq budur. Rəbbin atalarınıza – İbrahimə, İshaqa, Yaquba özləri üçün və özlərindən sonra gələn övladları üçün vəd etdiyi bu torpağa girərək oranı özünüzə mülk edin”.

⁹ O vaxt mən sizə belə dedim: “Təkbaşına sizin yükünüzü daşıya bilmərəm. ¹⁰ Allahınız Rəbb sizi çoxaltdı və budur, bu gün siz göydəki ulduzlar qədər çoxsunuz. ¹¹ Qoy atalarınızın Allahı Rəbbin söylədiyi kimi olsun, sizə xeyir-dua verərək olduğunuzdan min qat artıq etsin. ¹² Axı mən təkbaşına zəhmətinizə, əziyyətinizə və münaqişələrinizə necə tab gətirim? ¹³ Özünüz üçün hər qəbilədən müdrək, uzaqqörən və təcrübəli adamlar seçin. Mən onları sizə başçı təyin edəcəyəm”. ¹⁴ Siz də “sən deyən yaxşıdır” dediniz. ¹⁵ Mən qəbilələrinizin müdrək və təcrübəli ağsaqqallarından götürüb sizə minbaşı, yüzbaşı, əllibaşı, onbaşı və qəbilə məmurları təyin etdim. ¹⁶ O vaxt hakimlərinizə belə əmr etdim: “Aralarında münaqişəsi olan soydaşlarınızı dinləyin. Münaqişə istər İsraili soydaşlarınız arasında, istərsə bir İsraili ilə yadelli arasında olsun, hökm çıxararkən ədalətli olun. ¹⁷ Heç kimə tərəfkeşlik etmədən kiçiyi də böyük kimi dinləyərək hökm çıxarın. İnsan şəxsiyyətindən qorxmayın, hökm Allahındır. Sizin üçün çətin olan münaqişəli məsələləri isə mənim yanıma gətirin. Mən onlara qulaq asaram”. ¹⁸ O vaxt edəcəyiniz şeylərin hamısını sizə əmr etdim.

Vəd edilən torpaqların gözdən keçirilməsi
(Say. 13:1-33)

¹⁹ Sonra biz Xorevdən köçdük. Allahımız Rəbbin bizə əmr etdiyi kimi gördüyünüz böyük və qorxunc səhranı keçərək Emorluların dağlıq bölgəsinə tərəf köçüb Qadeş-Barneaya çatdıq. ²⁰ Mən orada sizə dedim: “Allahınız Rəbbin bizə verdiyi Emorluların dağlıq bölgəsinə çətdiniz. ²¹ Budur, Allahınız Rəbb torpağı sizə verdi. Atalarınızın Allahı Rəbbin sizə söylədiyi kimi qalxın, oranı mülk edin. Heç nədən qorxub çəkinməyin”. ²² O zaman hamınız yanıma gəlib dediniz: “Adamlar göndərək, qoy əvvəlcə torpağı onlar nəzərdən keçirsinlər. Qoy gedəcəyimiz yol və çatacağımız şəhərlər barədə bizə məlumat gətirsinlər”. ²³ Bu fikir xoşuma gəldi. Hər qəbilədən bir nəfər olmaqla aranızdan on iki nəfər götürdüm. ²⁴ Onlar dağlıq bölgəsinə qalxdılar. Eşkol vadisinə qədər gəlib oranı gözdən keçirdilər. ²⁵ Bu torpağın məhsullarından əllərinə götürüb yanımıza qayıtdılar və belə məlumat verdilər: “Allahımız Rəbbin bizə vermək istədiyi münbit torpaqdır”.

Rəbbə qarşı üsyankarlıq
(Say. 14:1-45)

²⁶ * Siz isə Allahımız Rəbbin əmrinə qarşı çıxaraq oraya qalxmaq istəmədiniz. ²⁷ Öz çadırlarınızda deyindiniz: “Rəbb bizə nifrət edir. Bizi Misir ölkəsindən ona görə çıxartdı ki, Emorlulara təslim etsin və həlak etsin. ²⁸ Axı biz hara gedirik? Soydaşlarımız ‹o xalq sayca bizdən çox və ucaboydur, böyük şəhərləri, göyə çatan hasarları var,

* 1:26 Qanun. 9:23; İbr. 3:16

Anaqlıları da orada gördük» deyə-deyə bizdə ürək qoymadılar”.

²⁹ Onda mən sizə dedim: “Onlardan qorxub çəkinməyin. ³⁰ * Allahınız Rəbb qarşınızca gedir. Sizin üçün Özü döyüşəcək. Misirdə və səhrada gözlünüz qarşısında sizin üçün etdiyi hər şeyi yenə də edəcəkdir. ³¹ İnsan öz balasını apardığı kimi səhradan bu yerə çatana qədər Allahınız Rəbbin də sizi elə apardığını gördünüz”. ³² * Buna baxmayaraq, sizə düşərgə salmağa yer axtarmaq və gedəcəyiniz yolu göstərmək üçün gecə alovla, gündüz buludla ³³ qarşınızca yol gedən Rəbbə etibar etmədiniz.

³⁴ * Rəbb bu danışığınızı eşidib qəzəbləndi və and içərək dedi: ³⁵ “Atalarınıza vermək üçün and etdiyim bu gözəl torpağı Yefunne oğlu Kalevdən başqa bu iyrənc nəslin adamlarından heç biri görməyəcək. ³⁶ Oranı Kalev görəcək. Tamamilə Rəbbin ardınca getdiyi üçün ayaq basdığı torpağı ona və övladlarına verəcəyəm”. ³⁷ Sizin ucbatınızdan Rəbb mənə də qəzəbləndi və belə dedi: “Sən də oraya girməyəcəksən. ³⁸ Oraya sənin köməkçin Nun oğlu Yeşua girəcək. Onu cəsarətləndir, çünki torpağı İsraililərə irs olaraq o böləcək. ³⁹ «Sirs olacaqlar» dediyiniz balalarınız, yaxşını pisdən hələ ayıra bilməyən uşaqlarınız oraya girəcəklər. Ölkəni onlara verəcəyəm, oranı onlar mülk olaraq alacaqlar. ⁴⁰ Siz isə dönüb Qırmızı dəniz yolundan səhraya köçün”.

⁴¹ Sonra siz mənə belə cavab verdiniz: “Rəbbə

* **1:30** Həv. 13:18 * **1:32** İbr. 3:19 * **1:34** İbr. 3:18

qarşı günah etdik. Allahımız Rəbbin bizə etdiyi əmrə əsasən çıxıb döyüşəcəyik”. Hamınız dağlığa çıxmağın asan olduğunu düşünərək döyüş silahlarına sarıldınız. ⁴²* Rəbb mənə dedi: “Onlara de ki, aralarında Mən yoxam. Döyüşə çıxmasınlar, yoxsa düşmənlərinə məğlub olarlar”. ⁴³ Siz isə mənim sözümə qulaq asmadınız. Rəbbin əmrinə qarşı çıxaraq döyüşə çıxmağa cürət etdiniz. ⁴⁴ Bu dağlıq bölgəsində yaşayan Emorlular müqavimət göstərərək sizi arı kimi qovdular və sizi Seirdən Xormaya qədər qırdılar. ⁴⁵ Belə olanda qayıdıb Rəbbin hüzurunda ağladınız, lakin Rəbb səsinizi eşitmədi və sizə qulaq asmadı. ⁴⁶ Uzun müddət yerinizdəcə – Qadəşdə qaldınız.

2

İsrail xalqının səhrada dolaşdığı illər

¹* Rəbbin mənə əmr etdiyi kimi qayıdıb Qırmızı dəniz yolu ilə səhraya köç etdik. Xeyli vaxt Seir dağlıq bölgəsini gəzib dolaşandan sonra ² Rəbb mənə belə dedi: ³ “Bu dağlıq bölgəsini gəzib dolaşmağınız kifayətdir, indi şimala dönün. ⁴* Xalqa belə əmr et: ‹Seirdə yaşayan qohumlarınız Esav övladlarının torpağından keçəcəksiniz. Onlar sizdən qorxacaqlar, buna görə çox diqqətli olun. ⁵ Onlarla münafişə yaratmayın, çünki torpaqlarından bir qarış da sizə verməyəcəyəm. Ona görə ki Mən mülk olaraq Seir dağlıq bölgəsini Esav nəslinə vermişəm. ⁶ Onlardan yeməyi də, suyu da pulla alın, yeyib-içməyiniz qoy belə olsun›”. ⁷ Çünki Allahınız

* **1:42** Say. 14:42,45 * **2:1** Say. 21:4 * **2:4** Yar. 36:8

Rəbb əlinizdə olan hər işə xeyir-dua verib. Belə böyük səhrada gəzib-dolaşdığınız zaman O sizi qorumuşdu. Bu qırx il ərzində sizinlə olan Allahınız Rəbbin sayəsində heç nəyə ehtiyacınız olmayıb.

⁸ Biz Seir dağında yaşayan qohumlarımız Esav övladlarının torpağından, Elat və Esyon-Geverdən Arava yolundan burularaq Moav səhrası yolundan keçdik. ⁹* Rəbb mənə dedi: “Moavlıları incitmə və onlarla döyüşə girmə. Mən onların torpağından mülk olaraq sizə heç nə verməyəcəyəm, çünki Ar ölkəsini mülk olaraq Lut övladlarına vermişəm”. ¹⁰ Orada əvvəl Emlilər, Anaqlılar kimi ucaboy, güclü və çoxsaylı bir xalq yaşayırdı. ¹¹ Onlar da Anaqlılar kimi Rafalılar sayılırdı, lakin Moavlılar onları Emlilər adlandırırdılar. ¹² Seirdə isə əvvəllər Xorlular yaşayırdı. Esav övladları onları qovdu, İsraililərin Rəbbin mülk olaraq verdiyi torpağın əhalisinə etdiyi kimi qarşılıqlarına çıxan Xorluları qırıb torpaqlarında məskən saldılar.

¹³ Rəbb sözünə davam etdi: “İndi qalxıb Zered vadisini keçin”. Biz Zered vadisini keçdik. ¹⁴* Qadəş-Barneadan köçdüyümüz vaxtdan Zered vadisini keçənədək otuz səkkiz il oldu. Rəbbin and içdiyi kimi düşərgədə olan o dövrdəki nəslin döyüşçülərindən heç biri sağ qalmamışdı. ¹⁵ Onları ordugahdan yox edib qurtaranadək Rəbbin əli onlara qarşı oldu.

¹⁶ Xalqın bütün döyüş adamları ölüb-qurtarandan sonra ¹⁷ Rəbb mənə belə dedi: ¹⁸ “Siz bu gün Moav torpağında yerləşən Ardan keçəcəksiniz.

* **2:9** Yar. 19:37 * **2:14** Say. 14:28-35

19 * Ammon övladlarına yaxınlaşanda onları incitməyin və münaqişə yaratmayın, çünki sizə Ammon övladlarının torpağından mülk olaraq heç nə verməyəcəyəm, ona görə ki oranı da Lut övladlarına vermişəm”.²⁰ Ora da Rafalılardan torpağı sayılırdı, əvvəllər orada Rafalılar yaşayırdı. Ammonlular onları Zamzumlular adlandırırdılar.²¹ Onlar da Anaqlılar kimi ucaboy, güclü və çoxsaylı bir xalq idi. Rəbb onları Ammonluların qarşısından yox etmişdi. Ammonlular onları qovub yerlərində məskən salmışdılar.²² Rəbb Seirdə yaşayan Esav övladları üçün də həmin işi görərək Xorluları onların qarşısından yox etmişdi. Esav övladları Xorluları qıraraq yerlərində məskən saldılar və bu günə qədər orada yaşamaqdadırlar.²³ Kaftordan çıxan Kaftorlular isə Qəzzəyə qədər kəndlərdə yaşayan Avvalıları qırdılar və onların yerində məskən saldılar.

²⁴ Rəbb dedi: “Qalxıb köç edin, Arnon vadisindən keçin. Bax Xeşbon padşahı Emorlu Sixonu və onun ölkəsini sizə təslim etdim. Özünüz üçün mülk olaraq oranı almağa başlayın. Onlarla döyüşə girin.²⁵ Bu gündən Mən səma altında olan bütün xalqları sizə görə qorxu və vahiməyə salmağa başlayıram. Sizin sorağınızı eşidənlər qarşınızda titrəyib büzüşəcəklər”.

İsraillilərin padşah Sixonu məğlub etməsi
(Say. 21:21-30)

²⁶ Qedemot səhrasından Xeşbon padşahı Sixonun yanına sülh danışığı üçün qasidlər göndərdim və dedim:²⁷ “Rica edirik, sənın torpağından keçmək

* 2:19 Yar. 19:38

üçün bizə izin verəsən. Yalnız yol keçəcəyik, oradan nə sağa, nə də sola dönəcəyik. ²⁸ Pulla bizə yemək satsanız, yeyəcəyik, su satsanız, içəcəyik. Bizə ölkəni piyada keçmək kifayətdir. ²⁹ Seirdə yaşayan Esav övladları və Arda yaşayan Moavlular etdiyi kimi sən də izin ver ki, İordan çayından Allahımız Rəbbin bizə verdiyi torpağa keçək”. ³⁰ Lakin Xeşbon padşahı Sixon bizi torpağından keçməyə qoymadı. Çünki bugünkü kimi Allahınız Rəbb sizə təslim etmək üçün onu inadkar və daşürəkli etdi.

³¹ Rəbb mənə dedi: “Bax Sixonu və ölkəsini sənə təslim etməyə başlayıram. Oranı fəth edib irs olaraq almağa başla”. ³² Sixon özü və bütün ordusu döyüşmək üçün Yahsada bizim qarşımıza çıxdı. ³³ Allahımız Rəbb onu bizə təslim etdi. Biz də Sixonu, övladlarını və bütün ordusunu qırdıq. ³⁴ O vaxt onun bütün şəhərlərini aldıq. Hər bir şəhəri kişi, qadın və uşaqlarla birlikdə tamamilə məhv etdik: kimsəni sağ qoymadıq. ³⁵ Heyvanlarını götürüb aldığımız şəhərləri talan etdik. ³⁶ Arnon vadisinin kənarında Aroerdən və vadidə olan şəhərdən Gileadadakı qarşımıza bizdən güclü bir şəhər çıxmadı. Allahımız Rəbb onların hamısını bizə təslim etdi. ³⁷ Lakin Ammonluların ölkəsinə, bütün Yabboq çayı kənarına və dağlıq bölgəsindəki şəhərlərə – Allahımız Rəbbin qadağan etdiyi heç yerə yaxınlaşmadıq.

3

*Başan padşahı Oq üzərində qələbə
(Say. 21:31-35)*

1 * Sonra istiqaməti dəyişib Başana yollandıq. Başan padşahı Oq bütün ordusu ilə bərabər Edreidə bizimlə döyüşə çıxdı. 2 Rəbb mənə dedi: “Ondan qorxma, çünki Mən onu, bütün xalqını və torpağını sənə təslim edirəm. Xeşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonun başına gətirdiyini onun da başına gətir”. 3 Allahımız Rəbb Başan padşahı Oqu və bütün ordusunu bizə təslim etdi. Biz də kimsəni sağ buraxmadan hamısını qırıb 4 bütün şəhərlərini aldıq, almadığımız bir şəhər belə, qalmadı. Aldığımız şəhərlərin sayı altmış idi. Bu yerlər Başanda Oqun ölkəsi olan bütün Arqov diyarını təşkil edirdi. 5 Şəhərlərin hamısının darvazaları cəftəli idi və hündür divarlarla əhatə olunmuşdu. Bundan əlavə, çoxlu divarsız kəndlər də var idi. 6 Xeşbon padşahı Sixonun başına gətirdiyimiz kimi onları da qırıb kişi, qadın və uşaqları ilə bərabər şəhərlərin hamısını tamamilə məhv etdik. 7 Bütün heyvanları götürüb şəhərləri talan etdik.

8 Beləcə o vaxtlar Arnon vadisindən Xermon dağına qədər olan İordan çayının şərqindəki Emorluların iki padşahının əlindən ölkəni aldıq. 9 Sidonlular Xermonu Siryon adlandırırdılar. Emorlular isə oraya Senir deyirdilər. 10 Yaylada olan bütün şəhərləri, bütün Gileadı, Oqun Başan ölkəsindəki şəhərləri olan Selka və Edreiyə qədər bütün Başan torpağını aldıq.

11 Rafalılardan ancaq Başan padşahı Oq sağ qalmışdı. O, dəmir çarpayısında yatardı. Hələ Ammon övladlarının Rabba şəhərində olan bu çarpayının adı ölçüyə görə uzunluğu doqquz, eni isə dörd qulac idi.

* 3:1 Say. 21:33-34

*İordan çayının şərq torpaqlarının paylaşdırılması
(Say. 32:1-42)*

¹² O vaxt irs olaraq bu torpaqları aldığ: Arnon vadisinin yanında olan Aroerdən başlanan ölkəni, Gilead dağlıq bölgəsinin yarısını şəhərləri ilə bərabər Ruvenlilərə və Qadlılara verdim. ¹³ Gileadın qalan hissəsini, Oqun ölkəsi olan bütün Başanı Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdim. Başanda olan bütün Arqov diyarına Rafalılar ölkəsi deyilirdi. ¹⁴ Menaşşe oğlu Yair Geşurlular və Maakatlıların sərhədinə qədər Arqov diyarını aldı. Oraya – Başana öz adına uyğun Xavvot-Yair adını verdi, bu günə qədər də belə adlanır. ¹⁵ Gileadı Makirə verdim. ¹⁶ Ruvenlilərlə Qadlılara Gileaddan Arnon vadisinə qədər uzanan torpaqları verdim. Vadinin ortası onların sərhədi, Ammonlularla sərhədləri isə Yabboq çayı idi. ¹⁷ * Aravada sərhəd İordan çayı idi: Kinneretdən Arava dənizinə, yəni Duz dənizinə, şərq tərəfdəki Pisqa yamaclarının altına qədər uzanırdı.

¹⁸ O vaxtlar sizə əmr edib dedim: “Bu torpağı mülk olaraq almaq üçün Allahınız Rəbb sizə verdi. Siz – bütün cəngavərlər silahlanaraq soydaşlarınız İsrail övladlarının qarşısında gedin. ¹⁹ Hər biriniz sizə verdim şəhərlərə sonralar qayıda bilərsiniz”. ²⁰ Amma Rəbb sizin kimi soydaşlarınıza da rahatlıq verənə qədər, Rəbbin İordan çayının şərqində onlara verdiyi torpağı mülk olaraq alana qədər arvadlarınız, uşaqlarınız və heyvanlarınız – bilirəm ki, çox heyvanlarınız var – sizə verdim şəhərlərdə qalsınlar.

* **3:17** Yeşua 1:12-15

21 O vaxtlar Yeşuaya əmr edib dedim: “Allahınız Rəbbin bu iki padşahın başına gətirdiyi hər şeyi gözlərinizlə gördünüz. Rəbb keçəcəyiniz bütün ölkələrdə belə edəcək. 22 Onlardan qorxmayın, çünki Allahınız Rəbb Özü sizin üçün döyüşəcək!”

Rəbb Musaya İordan çayını keçməyə izin vermir

23 * O zaman Rəbbə yalvararaq dedim: 24 “Ya Xudavənd Rəbb, Sən Öz böyüklüyünü və qüdrətli əlini bu quluna göstərməyə başladın. Göydə və yerdə hansı allah var ki, Sənin etdiyin böyük işləri görə bilsin, Sənin kimi hər şeyə qadir olsun! 25 Rica edirəm, qoy İordan çayını keçib onun qərb tərəfində olan gözəl torpağı – o gözəl dağlıq bölgəsini və Livanı görüm”. 26 Lakin sizin ucbatınızdən Rəbb mənə qəzəblənmişdi, ona görə də mənə eşitmədi və dedi: “Bəsdür, bu barədə bir daha Mənə müraciət etmə! 27 Pisqa təpəsinə çıxıb qərbə, şimala, cənuba və şərqə göz gəzdir. Qoy gözlərin oraları görsün, çünki sən İordan çayını keçməyəcəksən. 28 Yeşuaya əmr ver. Ona cəsarət verərək qüvvətləndir, çünki bu xalqın önündən keçərək görəcəyin torpağı irs olaraq onlar üçün Yeşua böləcək”. 29 Buna görə də Bet-Peor qarşısında olan dərədə dayandıq.

4

Rəbbin qanunlarına itaət

1 İndi, ey İsraililər, sizə öyrədəcəyim qaydalara və hökmlərə qulaq asın. Onlara əməl etsəniz, yaşayacaqsınız, atalarınızın Allahı Rəbbin sizə verəcəyi torpağa daxil olub oranı irs olaraq

* 3:23 Say. 27:12-14; Qanun. 32:48-52

alacaqsınız. ² * Sizə verəcəyim əmərlərə heç nə artırıb-əskiltməyin. Yalnız Allahınız Rəbbin əmərlərinə – sizə verəcəyim əmərlərə riayət edin.

³ * Rəbbin Baal-Peorda nələ etdiyini öz gözünüzlə gördünüz. Allahınız Rəbb Peordakı Baala səcdə edənlərin hamısını aranızdan yox etdi. ⁴ Siz isə Allahınız Rəbbə sadıq olduğunuz üçün bu gün sağsınız.

⁵ Baxın Allahım Rəbbin mənə əmr etdiyi qayda və hökmləri sizə öyrətmişəm ki, mülk olaraq almaq üçün daxil olacağınız torpaqda bunlara əməl edəsiniz. ⁶ Onlara diqqətlə riayət edin. Bu, digər xalqlara nə qədər müdrək və aqıl olduğunuzu göstərer. Onlar bu qaydaları eşidəndə deyəcəklər ki, bu böyük millət, həqiqətən, müdrək və aqıl bir xalqdır! ⁷ Allahımız Rəbb hər dəfə dua edərkən bizə yaxın olar. Axı hansı millət belə üstündür ki, Allahı ona bu cür yaxın olsun? ⁸ Hansı millət belə üstündür ki, bu gün qarşınıza gətirdiyim bu Qanun kimi ədalətli qaydalara və hökmlərə malik olsun?

⁹ Ancaq diqqətli olun. Gözünüzlə gördüklərinizi unutmamaq və ömür boyu yaddan çıxarmamaq üçün böyük səy göstərin. Bunları övladlarınıza, nəvələrinizə öyrədin. ¹⁰ Xorevdə Allahınız Rəbbin önündə dayandığınız günü xatırlayın. O zaman Rəbb mənə dedi: “Xalqı Mənim üçün bir yerə topla. Mən Öz sözlərimi onlara eşitdirəcəyəm. Belə ki yer üzərində yaşadıkları müddətdə yalnız Məndən qorxmağı öyrənsinlər və övladlarına öyrətsinlər”.

¹¹ * Siz də yaxınlaşıb dağın ətəyində dayandınız.

* **4:2** Vəhy 22:18-19 * **4:3** Say. 25:1-9 * **4:11** Çix. 19:16-18; İbr. 12:18-19

Dağ yanır, alovu göyün dərinliklərinə çatırdı. Hər yan isə qara bulud və qatı zülmət içində idi. ¹² Rəbb sizinlə bu alovun içərisindən danışdı. Siz Onun danışığı səsini eşitdiniz, lakin bir surət görmədiniz. Yalnız bir səs var idi. ¹³ * O sizə əhdini, yəni əməl etmənizi buyurduğu On əmri elan etdi. Bunları iki daş lövhə üzərinə yazdı. ¹⁴ * Elə o vaxt Rəbb mənə mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda əməl edəcəyiniz qayda və hökmləri öyrətmək tapşırığını verdi.

Bütpərəstlikdən çəkinmə yolları

¹⁵ Rəbb Xorevdə alovun içərisindən sizinlə danışan gün heç bir surət görmədiniz. Buna görə çox diqqətli olun ki, ¹⁶ * * yoldan azıb özünüz üçün kişi və yaxud qadınabənzər, ¹⁷ yerdə olan hər hansı bir heyvanabənzər, göydə uçan hər hansı bir qanadlı quşabənzər, ¹⁸ torpaqda sürünən hər hansı bir məxluqabənzər, yerin dərinliklərində yığılan suda yaşayan hər hansı bir balıgabənzər, hər hansı bir cismabənzər oyma büt yaratmayasınız. ¹⁹ Gözlərinizi göyə qaldıraraq günəşi, ayı, ulduzları və bütün səma cisimlərini görəndə azmayın. Allahınız Rəbbin bütün səma altındakı xalqlara verdiyi bu şeylərlə aldanıb onlara səcdə edərək sitayiş etməyin. ²⁰ * Sizə gəldikdə isə, Rəbb sizi götürüb dəmirəridən soba içindən – Misirdən çıxarıb ki, bugünkü kimi Ona məxsus xalq olasınız.

* **4:13** Çix. 31:18 * **4:14** Çix. 21:1 * **4:16** Çix. 20:4; Lev. 26:1;
Qanun. 5:8; 27:15 * **4:16** Rom. 1:23 * **4:20** Çix. 19:5; Qanun.
7:6; 14:2; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

21 * Sizin ucbatınızdən Allahınız Rəbb mənə qəzəbləndi və and etdi ki, mən İordan çayını keçib irs olaraq sizə verdiyi o gözəl torpağa daxil olmayım. 22 İordan çayını keçə bilməyib bu torpaqda öləcəyəm. Siz isə o gözəl torpağa keçəcək və oranı mülk olaraq alacaqsınız. 23 Ehtiyatlı olun ki, Allahınız Rəbbin sizinlə etdiyi əhdi unutmayasınız. Allahınız Rəbbin qadağan etdiyi hər hansı bir şeyə bənzər oyma büt yaratmayın. 24 * Çünki Allahınız Rəbb hər şeyi yandırır-yaxan alovdur. O, qısqanc Allahdır.

25 Siz ölkədə yaşayıb övladlarınız, nəvələriniz doğulandan sonra oyma büt yaradaraq yoldan azsanız, Allahınız Rəbbin gözündə pis olanı edib Onu acıqlandırsanız, 26 sizin qarşınızda bu gün göyləri və yeri şahid tuturam ki, mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçib getdiyiniz torpaq üzərindən tezliklə yox olacaqsınız. O torpaqda uzun ömür sürməyəcəksiniz, tamamilə məhv olacaqsınız. 27 * Rəbb sizi xalqlar arasına səpələyəcək və apardığı yerdə millətlər arasında sizdən az miqdarda adam sağ qalacaq. 28 Orada isə siz insanın əl işi olan – görməyən, eşitməyən, yeməyən, iy bilməyən ağacdən və ya daşdan olan allahlara qulluq edəcəksiniz. 29 * Amma o yerdə Allahınız Rəbbi axtaracaqsınız. Əgər Onu bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza axtarsanız, tapacaqsınız. 30 Əzabda olarkən, bütün bu hadisələr başınıza gələrkən, nəhayət, Rəbbə dönüb Ona qulaq asacaqsınız. 31 Axı Allahınız Rəbb rəhmli Allahdır. O sizi atmaz,

* 4:21 Say. 20:12

* 4:24 Qanun. 9:3; İbr. 12:29

* 4:27 Lev.

26:33; Qanun. 28:64

* 4:29 Yer. 29:13

məhv etməz. Atalarınıza andla təsdiq etdiyi əhdi unutmaz.

³² İndi Allahınızın yer üzərində insan yaratdığı gündən bəri sizdən əvvəlki dövrün günləri barədə göylərin bir başından o biri başına qədər hamıdan soruşun. Belə böyük hadisə olubmu? Belə bir şey eşidilibmi? ³³ Hansı bir xalq sizin kimi alov içərisindən danışan Allahın səsini eşitdi və sağ qaldı? ³⁴ Yaxud hansı allah Allahınız Rəbb kimi Misirdə gözləriniz önündə sizin xeyrinizə işləyərək imtahanlarla, əlamətlərlə, möcüzələrlə, döyüşlərlə, qüdrətli əli ilə, uzanan qolu ilə, böyük zəhmi ilə başqa millətin üstünə gedib onlardan öz millətini aldı? ³⁵ * Bütün bunlar sizə ona görə göstərildi ki, bunu biləsiniz: yalnız Rəbb Allahdır, başqası yoxdur. ³⁶ Sizi tərbiyə etmək üçün göylərdən səsini sizə eşitdirdi. Öz böyük alovunu yer üzərində sizə göstərdi və alovun içərisindən Onun sözlərini eşitdiniz. ³⁷ Atalarınızı sevdiyindən onlardan sonra övladlarını seçdi. Sizi böyük qüdrəti ilə Misirdən Şəxsən Özü çıxartdı ki, ³⁸ sizdən böyük və qüvvətli millətləri qarşınızdan qovsun və bugünkü kimi onların torpağını irs olaraq vermək üçün sizi oraya gətirsin. ³⁹ Bu gündən bilin və yadınızda qalsın ki, yuxarıda – göydə və aşağıda – yerdə Rəbb Allahdır. Ondan başqası yoxdur. ⁴⁰ Bu gün sizə verdiyim Rəbbin qanun və əmrlərinə riayət edin ki, sizə, sizdən sonra gələn övladlarınıza xeyir gətirsin, Allahınız Rəbbin əbədi olaraq verdiyi bu torpaqda uzun ömür sürəsiniz».

Üç sığınacaq şəhər

* 4:35 Mark 12:32

41 * O zaman Musa İordan çayının şərq tərəfində üç şəhər seçdi. 42 Bu şəhərləri qonşusu ilə əvvəlcədən ədavəti olmayan və bilmədən onu öldürən adamın oraya qaçması üçün ayırdı. Belə adam bu şəhərlərdən birinə qaçıb sağ qala bilər. 43 Bunlar Ruven qəbiləsi üçün yaylada yerləşən səhradakı Beser, Qadlılar üçün Gileaddakı Ramot, Menaşşe qəbiləsi üçün isə Başandakı Qolan şəhərləri idi.

Qanuna giriş

44 Musa Qanunu İsrail övladlarının qarşısına qoydu. 45 Bu, Misirdən çıxan zaman Musanın İsrail övladlarına verdiyi göstərişlər, qayda və hökmlərdir. 46 Bunları Musa İordan çayının şərqində Misirdən çıxan zaman Musa ilə İsrail övladlarının həlak etdikləri Xeşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonun ölkəsində olan Bet-Peor qarşısındakı dərədə söylədi. 47 İrs olaraq onun ölkəsini və Başan padşahı Oqun ölkəsini – İordan çayının şərq tərəfindən əldə edilən Emorluların iki padşahının ölkəsini, 48 Arnon vadisi kənarında olan Aroerdən Siyon dağına qədər, yəni Xermona qədər, 49 İordan çayının şərqində Arava dənizinə qədər olan Pisqa yamaclarının altındakı bütün Aravanı aldılar.

5

1 Musa bütün İsraililəri çağıraraq dedi: «Dinlə, ey İsrail! Bu gün sənə deyəcəyəm qayda və hökmləri öyrəni b dəqiq əməl et! 2 Xorevdə Allahımız Rəbb bizimlə əhd kəsdi. 3 Bu əhdi Rəbb atalarımızla

* 4:41 Yeşua 20:8-9

deyil, bu gün məhz burada bizim sağ qalanlarımızla kəsdi. ⁴ Rəbb dağdakı alovun içərisindən sizinlə üzbəüz danışdı. ⁵ O zaman Rəbbin sözünü izah etmək üçün sizinlə Rəbbin arasında mən dayanmışdım. Alovdan qorxduğunuza görə dağa çıxmadınız.

On əmr
(Çıx. 20:1-17)

⁶ Rəbb belə dedi: “Səni Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahın Rəbb Mənəm.

⁷ Məndən başqa allahların olmasın.

⁸ * Özün üçün heç bir oyma büt, nə yuxarıda – səmada və ya aşağıda – yerdə, nə də yerdən aşağıya yığılan sülardakı şeylərin heç birinin surətini düzəltmə. ⁹ * Belə şeylərə səcdə qılaraq ibadət etmə. Çünki Mən sənə Allahın Rəbb qısqanc Allaham. Mənə nifrət edən ataların cəzasını üç-dörd nəslə qədər övladlarına çəkdirərəm. ¹⁰ Məni sevib əmrlərimə əməl edənlərin isə minlərlə nəslinə məhəbbət göstərəm.

¹¹ * Allahın Rəbbin adını boş yerə dilinə gətirmə, çünki Rəbb Öz adını boş yerə dilinə gətirəni cəzasız qoymaz.

¹² * Allahın Rəbbin sənə etdiyi əmrə əsasən Şənbə gününü qeyd və təqdis et. ¹³ * Altı gün çalışıb bütünü işlərini gör. ¹⁴ Lakin yeddinci gün Allahın Rəbbin Şənbə günüdür. Bu gün sən, oğlun, qızın, qulun, qarabaşın, öküzün, eşşəyin, heç bir heyvanın,

* **5:8** Qanun. 4:15-18; 27:15 * **5:9** Çıx. 34:6-7; Say. 14:18; Qanun.

7:9-10 * **5:11** Lev. 19:12 * **5:12** Çıx. 16:23-30; 31:12-14

* **5:13** Çıx. 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3

yanında qalan yadellin də heç bir iş görməsin, sənin kimi qul-qarabaşın da istirahət etsin. ¹⁵ Misir torpağında sənin kölə olduğunu və Allahın Rəbbin qüdrətli əli, uzanan qolu ilə səni oradan çıxardığını yadda saxla. Məhz buna görə Şənbə gününü qeyd etməyi Allahın Rəbb sənə əmr edib.

¹⁶ * * Allahın Rəbbin sənə əmr etdiyi kimi atanana hörmət et ki, ömrün uzun olsun və Allahın Rəbbin sənə verəcəyi torpaqda xoş güzəranın olsun.

¹⁷ * Qətl etmə.

¹⁸ * Zina etmə.

¹⁹ * Oğurluq etmə.

²⁰ * Heç kimə qarşı yalandan şahidlik etmə.

²¹ * Heç kimin arvadına tamah salma. Heç kimin evinə, tarlasına, quluna, qarabaşına, öküzünə, eşşəyinə – heç bir şeyinə tamah salma”.

²² * Rəbb bu sözləri bütün camaatınıza dağda alovun, buludun və qatı qaranlığın içərisindən ucadan söylədi, başqa bir söz demədi. Sonra bunları iki lövhə üzərinə yazıb mənə verdi.

²³ Dağ alovlanıb-yanarkən zülmət içindən siz Onun səsini eşidəndə bütün qəbilə başçılarınız və ağsaqqallarınız mənə yaxınlaşdı. ²⁴ Belə dediniz: “Budur, Allahımız Rəbb bizə ehtişamını və

* **5:16** Qanun. 27:16; Mat. 15:4; 19:19; Mark 7:10; 10:19; Luka 18:20; Ef. 6:2 * **5:16** Ef. 6:3 * **5:17** Yar. 9:6; Lev. 24:17; Mat. 5:21; 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yağ. 2:11 * **5:18** Lev. 20:10; Mat. 19:18; Mark 5:27; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yağ. 2:11 * **5:19** Lev. 19:11; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9 * **5:20** Çix. 23:1; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20 * **5:21** Rom. 7:7; 13:9 * **5:22** İbr. 12:18-19

əzəmətini göstərdi. Alovun içərisindən Onun səsinə eşitdik. Bu gün gördük ki, Allah insanla danışanda insan sağ qalır. ²⁵ Bu gün niyə ölməliyik? Axı bu böyük alov bizi külə döndərər. Əgər Allahımız Rəbbin səsinə bir də eşitsək, o zaman öləcəyik. ²⁶ Bütün bəşəriyyət içərisində bizim kimi alov içərisindən var olan Allahın səsinə eşidib sağ qalan varmı? ²⁷ Sən Ona yaxınlaş, Allahımız Rəbbin dəyəcəyi hər şeyə qulaq as. Sonra Allahımız Rəbbin dediyi hər şeyi bizə söylə! Biz isə buna qulaq asıb əməl edəcəyik”.

²⁸ Rəbb mənə bunları deyəndə bu sözləri siz də eşitdiniz. Rəbb mənə dedi: “Bu xalqın sənə söylədiklərini eşitdim. Söylədikləri hər şeyi yaxşı dedilər. ²⁹ Kaş ki ürəkləri dönməsin, Məndən qorxsunlar və bütün əmrlərimə əməl etsinlər. O zaman həm özlərinin, həm də övladlarının xoş güzəranı olar. ³⁰ Get, onlara de ki, çadırlarına qayıtsınlar. ³¹ Sən isə burada yanımda dayan. Bütün əmrləri, qayda və hökmləri sənə deyəcəyəm. Sən xalqa öyrət ki, mülk olaraq almaq üçün onlara verəcəyim torpaqda bunları yerinə yetirsinlər”. ³² Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiklərinə diqqətlə əməl edin, onlardan nə sağa, nə də sola dönün. ³³ Bütünlüklə Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiyi yolda gəzin. Onda sağ qalarsınız, xoş güzəranınız olar və mülk olaraq alacağınız torpaqda uzun ömür sürərsiniz.

6

Allahınız Rəbb yeganə Rəbdir

¹ Allahınız Rəbbin sizə öyrətmək üçün mənə buyurduğu əmr, qayda və hökmlər bunlardır. Ona

görə də irs olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda bunlara əməl edin. ² Ömrün boyu sən, oğlun, nəvələrin sənə buyurduğum Onun bütün qayda və əməllərinə əməl etməklə Allahın Rəbdən qorx ki, ömrün uzun olsun. ³ Dinlə, ey İsrail! Bunlara diqqətlə əməl et ki, atalarının Allahı Rəbbin sənə söz verdiyi kimi süd və bal axan torpaqda xoş güzəran görərək çoxalıb artasan.

⁴ * Dinlə, ey İsrail! Allahımız Rəbb yeganə Rəbdir.

⁵ * Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə sev. ⁶ * Bu gün sənə əmr etdiyim bu sözlər ürəyində kök salsın. ⁷ Bunları övladlarının şüuruna yaxşı-yaxşı yerit. Evində oturanda, yol gedəndə, yatanda, duranda bunlar barədə danış. ⁸ Onları yazıb qoluna bir nişan kimi, gözlərinin arasına alın bağı kimi bağla, ⁹ evlərinin qapı çərçivələrinə və darvazalarına yaz.

¹⁰ * Allahın Rəbb səni ata-babaların İbrahimə, İshaqa, Yaquba etdiyi anda görə verəcəyi torpağa aparacaq. Orada inşa etmədiyən böyük və gözəl şəhərlər, yığmadığın gözəl şeylərlə dolu evlər, ¹¹ zəhmətini çəkmədiyən qazılmış su quyuları, salmadığın üzümlüklər və zeytunluqlar var. Yeyib-doyanda isə diqqətli ol. ¹² Səni Misir torpağından – köləlik diyarından çıxaran Rəbbi unutma. ¹³ * Allahın Rəbdən qorx və Ona qulluq et. Andı Onun adı ilə et.

¹⁴ Yad allahların – başqa xalqların allahlarının ardınca getmə ki, ¹⁵ Allahın Rəbbin sənə qarşı

* **6:4** Mark 12:29 * **6:5** Mat. 22:37; Mark 12:30; Luka 10:27

* **6:6** Qanun. 11:18-20 * **6:10** Yar. 12:7; 26:3; 28:13 * **6:13**

Mat. 4:10; Luka 4:8

qəzəbi alovlanmasın və səni yer üzündən yox etməsin, çünki aranızda olan Allahın Rəbb qısqanc bir Allahdır.

¹⁶ * * Allahınız Rəbbi Massada sınađığınız kimi sınamayın. ¹⁷ Ona görə də Allahınız Rəbbin sizə buyurduđu əmrlərə, göstərişlərə və qanunlara diqqətlə əməl edin. ¹⁸ Rəbbin gözündə dođru və yaxşı olana əməl et ki, xoş güzəranın olsun, Rəbbin atalarına vəd etdiyi gözəl torpađı irs olaraq ala biləsən. ¹⁹ Rəbb də söz verdiyi kimi bütün düşmənlərini qarşından qovacaq.

Rəbbin qanunlarının şərhı

²⁰ Əgər gələcəkdə ođlun sənə “Allahımız Rəbbin sizə buyurduđu göstərişlərin, qayda və hökmlərin mənası nədir?” deyə soruşsa, ²¹ ođluna belə de: “Biz Misirdə fironun köləsi idik. Rəbb oradan bizi qüdrətli əli ilə çıxartdı. ²² Rəbb gözümüzün önündə Misirə, fironla bütün ailəsinə böyük, dəhşətli əlamətlər və möcüzələr göstərdi. ²³ Bizi oradan çıxartdı ki, atalarımıza vəd etdiyi bu torpađa gətirsin və oranı bizə versin. ²⁴ Allahımız Rəbb bütün bu qaydalara əməl etməyi və On-
dan qorxmađı bizə ona görə buyurdu ki, həmişə güzəranımız xoş olsun, bugünkü kimi bizi sağ saxlasın. ²⁵ Allahımız Rəbbin hüzurunda bizə buyurduđu bütün bu əmrlərə diqqətlə əməl etsək, bunu bizə salehlik sayacaq”.

7

Rəbbin Kənanlıları qovmaq barədəki əmri (Çıx. 34:11-16)

* **6:16** Çıx. 17:1-7 * **6:16** Mat. 4:7; Luka 4:12

1 * Allahınız Rəbb sizi gedəcəyiniz torpağa aparır. Siz oranı mülk olaraq alacaqsınız. O sizin önünüzdən bir çox milləti – Xetliləri, Qırqaşlıları, Emorluları, Kənanlıları, Perizliləri, Xivliləri, Yevusluları – sizdən xeyli çox, xeyli qüvvətli yeddi milləti qovacaq. 2 Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəcək. Siz onları məğlub edərək tamamilə məhv edin. Onlarla əhd bağlamayın və rəhm etməyin. 3 Onlarla qohum olmayın, oğullarına qız verib, oğullarınıza onlardan qız almayın. 4 Çünki onlar övladlarınızı Mənim ardımca getməkdən döndərib, başqa allahlara qulluq etdirəcəklər. Onda Rəbbin sizə qarşı qəzəbi alovlanacaq və tezliklə sizi yox edəcək. 5 * Onlarla belə rəftar edin: qurbangahlarını dağıdıb daş sütunlarını sındırın, ilahə Aşera bütlerini baltalayıb oyma bütlerini odda yandırın. 6 * Çünki siz Allahınız Rəbbin müqəddəs xalqısınız. O sizi yer üzündəki bütün xalqlar içərisindən Özünə məxsus xalq olaraq seçdi.

7 Rəbbin sizi sevməsi, seçməsi o biri xalqlardan daha çox olduğunuz üçün deyil. Həqiqətən, siz onlardan azsınız. 8 Rəbb sizi sevdiyi və atalarınıza verdiyi vədi yerinə yetirmək istədiyi üçün qüdrətli əli ilə sizi Misirdən çıxartdı. O sizi köləlik diyarından, Misir padşahı firondan satın aldı. 9 * Bilin ki, Allahınız Rəbb əsl Allahdır. O, vəfalı Allahdır. Əhdinə sadıq qalıb Onu sevənlərin, əmrlərini yerinə yetirənlərin minlərlə

* 7:1 Həv. 13:19-20 * 7:5 Qanun. 12:3 * 7:6 Çıx. 19:5;
Qanun. 4:20; 14:2; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9 * 7:9 Çıx. 20:5-6;
34:6-7; Say. 14:18; Qanun. 5:9-10

nəslinə məhəbbətini göstərər. ¹⁰ Ona nifrət edənləri isə qisas alaraq məhv edəcək. Onlardan qisasını almağa gecikməyəcək, bunu mütləq edəcək. ¹¹ Ona görə sizə bu gün buyurduğum əmrləri, qaydaları və hökmləri diqqətlə yerinə yetirin.

¹² * Əgər bu əmrlərə qulaq asıb diqqətlə əməl edəcəksinizsə, Allahınız Rəbb ata-babalarınıza etdiyi anda sadıq qalıb məhəbbətini göstərəcək.

¹³ O sizi sevəcək, bərəkətli edib çoxaldacaq. Sizə vermək üçün atalarınıza and etdiyi torpaqda, bətninizdən doğulanlarınızı, torpağınızın bəhrəsini, buğdanızı, təzə şərəbınızı, zeytun yağınızı, mal-qaranızın və qoyun-keçilərinizin balalarını bərəkətli edəcək. ¹⁴ O biri xalqlardan daha çox siz xeyir-dua alacaqsınız. Heç bir kişi və qadınız sonsuz, heç bir heyvanınız qısır olmayacaq. ¹⁵ Rəbb üzərinizdən bütün xəstəlikləri götürəcək. Sizi Misirdə gördüyünüz dəhşətli xəstəliklərin heç birinə məruz qoymayacaq. Bu bəlalara sizə nifrət edənləri düşür edəcək. ¹⁶ Allahınız Rəbbin sizə təslim edəcəyi bütün xalqların axırına çıxacaqsınız. Onlara rəhm etməyin, allahlarına sitayiş etməyin. Əgər belə etsəniz, bu sizə tələ olar.

¹⁷ Bəlkə düşünürsünüz ki, bu millətlər bizdən güclüdür, onları necə qova bilərik? ¹⁸ Onlardan qorxmayın. Allahınız Rəbbin firona və bütün Misirlilərə nə etdiyini xatırlayın. ¹⁹ Gözünüzlə gördüyünüz böyük sınaqları, sizi Misirdən çıxaran zaman Allahınız Rəbbin göstərdiyi əlamətləri, möcüzələri, qüdrətli əlini, uzanan qolunu xatırlayın. Hazırda qorxduğunuz xalqların

* 7:12 Qanun. 11:13-17

hamısını Allahınız Rəbb bu hala salacaq. ²⁰ Yerdə qalıb sizdən gizlənənlərin üzərinə də Allahınız Rəbb eşşəkərisi göndərib hamısını yox edəcək. ²¹ Onlardan heç qorxmayın, çünki aranızda olan Allahınız Rəbb böyük və zəhmli Allahdır. ²² Allahınız Rəbb yavaş-yavaş o millətləri qarşınızdan qovacaq. Onları tezliklə məhv edə bilməyəcəksiniz, yoxsa çöl heyvanları üstünüzə daraşar. ²³ Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəcək və vahiməyə salaraq, nəhayət, yox edəcək. ²⁴ Onların padşahlarını da sizə təslim edəcək. Siz də onların adlarını səma altından siləcəksiniz. Siz onları qırarkən kimsə qarşınızı ala bilməyəcək. ²⁵ Onların allah saydıqları oyma bütlərə od vurub yandırın. Onlara çəkilməmiş qızıl-gümüşə gözlünüz düşməsin. Özünüz üçün onlardan götürməyin, yoxsa tələyə düşərsiniz, çünki onlar Allahınız Rəbbin gözündə iyrəncdir. ²⁶ Belə iyrənc şeyləri evinizə gətirməyin, yoxsa siz də onlar kimi məhv olarsınız. Onlara tamamilə ikrah və nifrət etməlisiniz, çünki belə təsvirlər məhv olunmağa həsr olunub.

8

Rəbbi unutmayın

¹ Bu gün sizə buyurduğum bütün əmrləri yerinə yetirməyə çalışın. Onda yaşayıb çoxalar və Rəbbin atalarınıza vəd etdiyi torpağa daxil olub irs olaraq oranı alarsınız. ² Allahınız Rəbbin sizi qırx il səhrada gəzdirdiyi uzun səyahəti yada salın. Bunu ona görə etdi ki, təkəbbürünüzü qırsın və sizi sınaqdan keçirərək ürəyinizdəkini öyrənsin; görsün

ki, siz Onun əmrlərinə əməl edəcəksiniz ya yox. ^{3*} Təkəbbürünüzü qırmaq üçün sizi ac qoydu, sonra isə nə sizin, nə də atalarınızın gördüyü manna ilə sizi qidalandırdı. Bununla öyrətdi ki, insan yalnız çörəklə deyil, Rəbbin ağzından çıxan hər kəlmə ilə yaşayar. ⁴ Bu qırx il ərzində paltarınız yırtılıb dağılmadı, ayaqlarınız şişmədi. ⁵ Bunu ürəkdən dərk edin ki, insan öz övladına necə tərbiyə verirsə, Allahınız Rəbb də sizə elə tərbiyə verir. ⁶ Allahınız Rəbbin əmrlərinə riayət edib Onun yolları ilə gedin və Ondən qorxun. ⁷ Çünki Allahınız Rəbb sizi gözəl torpağa – çay və gölləri olan, dərə və təpələrində bulaqlar çağlayan yerlərə aparır. ⁸ O torpaq buğda, arpa, üzüm, əncir, nar, yağlı zeytun və bal yetirir. ⁹ Ora elə bir torpaqdır ki, orada qıtlıqla çörək yeməyəcək və heç nəyə möhtac olmayacaqsınız; daşlarından dəmir, dağlarından isə mis çıxara biləcəksiniz. ¹⁰ Yeyib-doyanda sizə verdiyi gözəl torpağa görə Allahınız Rəbbə həmd edəcəksiniz.

Təkəbbürdən çəkinin

^{11*} Ehtiyatlı olun ki, Allahınız Rəbbi unutmayasınız. Bu gün sizə buyurduğum Rəbbin əmr, hökm və qaydalarına riayət edin. ¹² Yeyib-doyanda, gözəl evlər tikib içərisində oturanda, ¹³ naxırınız, sürünüz çoxalanda, qızıl-gümüşünüz və hər şeyiniz artanda ¹⁴ ürəyiniz qürurla dolmasın. Diqqət edin ki, sizi Misir torpağından – köləlik diyarından çıxaran Allahınız Rəbbi unutmayasınız. ¹⁵ Rəbb sizi o böyük və qorxunc səhrada, zəhərli ilan və əqrəblərlə dolu olan o susuz şoran torpaqlarda

* **8:3** Mat. 4:4; Luka 4:4

* **8:11** Huşə 13:5-6

gəzdirdi, sizə sərt qayalardan su çıxartdı. ¹⁶ Sizi atalarınıza məlum olmayan manna ilə qidalandırdı. Xoş güzəranınız olsun deyə təkəbbürünüzü qıraraq sizi sınaqdan keçirdi. ¹⁷ Ürəyinizdə “biz öz qabiliyyətimizlə və biləyimizin gücü ilə bu sərvəti qazandıq” deməyəsiniz. ¹⁸ Unutmayın ki, bu sərvəti qazanmaq qabiliyyətini sizə verən Allahınız Rəbdir. O bunu edir ki, bugünkü kimi atalarınıza vəd verərək sizinlə kəsdəyi əhdi yerinə yetirsin.

¹⁹ Əgər Allahınız Rəbbi unudub başqa allahların ardınca getsəniz, onlara sitayiş edərək səcdə etsəniz, bu gün sizin qarşınızda şəhadət edirəm ki, mütləq məhv olacaqsınız! ²⁰ Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmasanız, Rəbb sizin qarşıңызdan millətləri yox etdiyi kimi sizi də yox edəcək.

9

İtaətsiz xalq

¹ Ey İsraililər, qulaq asın! Bu gün sizdən daha böyük, daha qüdrətli millətlərin torpaqlarını irs olaraq almaq üçün İordan çayını keçmək ərəfəsindəsiniz. Onların şəhərləri böyük, hasarları göylərə çatır. ² Bu güclü, ucaboy xalq Anaqlılardır. Onları tanıyırsınız və barələrində belə eşitmişiniz: “Anaqlıların qarşısında kim dayana bilər?” ³ * Bu gün də bilin ki, sizin önünüzdə gedən Allahınız Rəbb hər şeyi yandırır-yaxan alovdur. Rəbb onları qıracaq, qarşıңызda boyun əydirəcək və

* 9:3 Qanun. 4:24; İbr. 12:29

sizə söylədiyi kimi onları qovub tezliklə yox edəcəksiniz.

⁴Allahınız Rəbb onları önünüzdən kənara atanda ürəyinizdə deməyin ki, bu torpağı almaq üçün Rəbb bizi buraya salehliyimizə görə gətirdi. Belə ki Rəbb bu millətləri pis əməllərinə görə önünüzdən qovur. ⁵Torpaqlarına girib irs olaraq oranı almağınız sizin salehliyinizə və ürəyinizin düzlüyünə görə deyil. Ancaq Allahınız Rəbb bu millətləri pis əməllərinə görə sizin qarşınızdan qovacaq ki, atababalarınız İbrahimə, İshaqa, Yaquba verdiyi vədi yerinə yetirsin.

⁶Bilin ki, Allahınız Rəbb salehliyinizə görə bu gözəl torpağı mülk olaraq almaq üçün sizə vermir, çünki siz dikbaş bir xalqsınız. ⁷Bunu yada salın və Allahınız Rəbbi səhrada necə qəzəbləndirdiyinizi unutmayın. Misir torpağından çıxdığınız gündən bu yerə gələndə Rəbbə qarşı nə qədər itaətsizlik etdiniz. ⁸Rəbbi Xorevdə qəzəbləndirdiniz. Rəbb sizi məhv edəcək qədər hiddətləndi. ⁹* Mən Rəbbin sizinlə etdiyi əhdin lövhələri olan daş lövhələri götürmək üçün dağa çıxanda orada qırx gün-qırx gecə qaldım: nə çörək yedim, nə də su içdim. ¹⁰Rəbb Allah mənə Öz barmağı ilə yazdığı iki daş lövhə verdi. Yığıldığınız gün dağda Rəbbin sizə alovun içindən bildirdiyi bütün əmrlər onların üzərində yazılmışdı. ¹¹Rəbb iki daş lövhəni – əhd lövhələrini qırx gün-qırx gecənin sonunda mənə verdi.

¹²Sonra Rəbb dedi: “Tez ol, dağdan en, çünki Misirdən çıxardığın xalq əxlaqsızlıq edir. Onlar buyurduğum yoldan yaman tez azdılar. Özlərinə

* 9:9 Çıx. 24:18

tökmə büt yaradıblar”. ¹³ Rəbb mənə bunu da söylədi: “Görürəm ki, bu xalq dikbaş xalqdır. ¹⁴ Qoy onları yox edim. Adlarını səma altından silim. Səndən isə onlardan daha güclü, daha böyük millət törədim”.

¹⁵ Mən dönərək dağdan aşağı endim. Dağ alovlanıb yanırdı. Əhdin yazıldığı iki lövhə əlimdə idi. ¹⁶ Gördüm ki, Allahınız Rəbbə qarşı günah edirsiniz. Özünüz üçün danayabənzər bir tökmə büt düzəltmişiniz və Rəbbin sizə buyurduğu yoldan yaman tez azmışınız. ¹⁷ Buna görə də əlimdə tutduğum iki lövhəni atdım və gözünüz önündə onları parça-parça etdim. ¹⁸ Yenə Rəbbin hüsurunda heç nə yeyib-içmədən qırx gün-qırx gecə yerə sərilib qaldım, çünki günah etmişdiniz və Rəbbin gözündə pis sayılan işlər görərək Onu qəzəbləndirmişdiniz. ¹⁹ * Rəbbin qızğın qəzəbi qarşısında qorxdum. Qəzəbi o qədər alovlanmışdı ki, O sizi yox etmək istəyirdi. Amma Rəbb yenə də yalvarışımı eşitdi. ²⁰ Rəbb Haruna da hiddətlənmişdi. Onu da yox etmək istəyirdi. O an Harun üçün də yalvardım. ²¹ * Etdiyiniz günah əşyasını – o danayabənzər tökmə bütü götürüb oda atdım və sındırdım, əzib toza döndərdim. Sonra tozu dağdan axan selə tökdüm.

²² * * * Siz Taverada, Massada, Qivrot-Hattaavada da Rəbbi qəzəbləndirdiniz. ²³ * *
* Rəbb sizi Qadəş-Barneadan yola salarkən belə

* **9:19** İbr. 12:21 * **9:21** Çix. 32:20 * **9:22** Say. 11:3 * **9:22**
Say. 17:7 * **9:22** Say. 11:34 * **9:23** Say. 13:25–14:38 * **9:23**
Qanun. 1:21 * **9:23** Say. 13:31; Qanun. 1:26; İbr. 3:16

buyurmuşdu: “Gedin, sizə verəcəyim torpağı özünüz üçün irs olaraq alın”. Siz isə Allahınız Rəbbin əmrinə qarşı çıxdınız, Rəbbə güvənmədiniz, sözünə qulaq asmadınız. ²⁴ Sizi tanıyan gündən bu vaxta qədər dayanmadan Rəbbə qarşı üsyankar oldunuz.

²⁵ Rəbb sizi yox edəcəyini söylədiyi üçün qırx gün-qırx gecə Onun hüzurunda yerə döşənilib qaldım. ²⁶ Rəbbə yalvarıb dedim: “Ya Xudavənd Rəbb, Misirdən böyük qüvvətinlə, qüdrətli əlinlə çıxararaq qurtardığın xalqını, Öz irsini yox etmə. ²⁷ Qulların İbrahimi, İshaqı, Yaqubu yada sal. Bu xalqın dikbaşlılığına, pisliliyinə, günahına nəzər salma. ²⁸ Yoxsa bizi çıxartdığın ölkənin xalqı deyəcək ki, Rəbb onları vəd etdiyi torpağa apara bilmədi və bu xalqa nifrət etdiyi üçün onları səhrada məhv etmək məqsədi ilə Misirdən çıxartdı. ²⁹ Halbuki onlar Sənin xalqın, Sənin irsindir. Sən onları böyük qüdrətinlə, uzanan qolunla oradan çıxartmışan”.

10

Musanın yenidən əmr alması

(Çix. 34:1-10)

¹ O vaxt Rəbb mənə dedi: “Əvvəlki kimi özün üçün iki daş lövhə yon və dağa – yanıma çix. Ağacdən bir sandıq da düzəlt. ² Qırdığın əvvəlki lövhələrdə yazılan sözləri yeni lövhələrin üstündə yazacağam. Onları sandığa qoy”. ³ Əbrişim ağacından bir sandıq düzəldib əvvəlki kimi iki daş lövhəni yondum. Sonra bu iki daş lövhəni əlimə götürüb dağa çıxdım. ⁴ Rəbb yığıldığınız gün dağda alovun içindən Özünün sizə bildirdiyi On Əmri bu lövhələr üzərinə

yenə də əvvəlki kimi yazdı və mənə verdi. ⁵ Mən dönüb dağdan enərək Rəbbin mənə əmr etdiyi kimi bu lövhələri düzəltdiyim sandığa qoydum və həmin lövhələr orada qaldı.

⁶ * İsrail övladları Yaaqan övladlarına məxsus quyular olan yerdən Moseraya köçdülər. Harun orada ölüb dəfn olundu. Onun yerinə oğlu Eleazar kahin oldu. ⁷ Oradan Qudqodaya və Qudqodadan da axar sular diyarı olan Yotvataya köçdülər. ⁸ * O zaman Rəbb Levi qəbiləsini ayırdı ki, Rəbbin Əhd sandığını daşısınlar, Rəbbə xidmət edərək, Onun adı ilə xeyir-dua verərək hüzurunda dayansınlar. Onlar bu günədək eyni işi görürlər. ⁹ * Elə buna görə də Levililərə İsraili soydaşları ilə birlikdə pay və irsi torpaq düşmədi. Allahınız Rəbbin onlara söz verdiyi kimi onların irsi Rəbb Özüdür.

¹⁰ * Əvvəlki kimi yenə də qırx gün-qırx gecə dağda qalmışdım. Rəbb bu dəfə də məni dinlədi və ona görə sizi qırmaq istəmədi. ¹¹ Rəbb mənə dedi: “Qalx köçən xalqın qarşısında get ki, atalarına vəd edib söz verdiyim torpağa daxil olub oranı irs olaraq alsınlar”.

¹² İndi, ey İsrail, axı Allahın Rəbb səndən nə istəyir? Yalnız bunu istəyir: Ondən qorx, tamamilə Onun yolunu tut, Onu sev, bütün qəlbində və bütün varlığınla Allahın Rəbbə sitayiş et. ¹³ Bu gün xoş güzəranın üçün sənə buyurduğum Rəbbin əmr və qaydalarına riayət et.

¹⁴ Bax göylər, göylərin ən uca qatları belə, yer üzü və yer üzərində olan hər şey Allahın Rəbbidir.

* **10:6** Say. 20:28; 33:38

* **10:8** Say. 3:5-8

* **10:9** Qanun.

18:2 * **10:10** ÇIX. 34:28

15 Lakin Rəbb atalarınıza şəfqətli olmuşdur. Onları sevib sonrakı nəsil olan sizi bugünkü kimi bütün xalqlar arasından seçdi. 16 Elə buna görə ürəklərinizi sünnət edin* ki, bir daha dikbaş olmayasınız. 17 * * Çünki Allahınız Rəbb allahların Allahı, hökmranların Hökmranıdır. O tərəfkeşlik etməyən, rüşvət almayan, böyük, güdrətli, zəhmli Allahdır. 18 O, yetimin və dul qadının haqqını qoruyur. Qəribi sevir, ona çörək və paltar verir. 19 Siz də qəribi sevin, çünki özünüz də Misir ölkəsində qərib idiniz. 20 Allahınız Rəbdən qorxun, Ona sitayiş edərək sadıq qalın və yalnız Onun adı ilə and için. 21 Ona həmişə həmd edin. Gözünüzlə gördüyünüz əzəmətli və zəhmli əlamətləri edən Allahınızdır. 22 * * Atalarınız yetmiş nəfər olaraq Misirə getmişdi. İndi isə Allahınız Rəbb sizi çoxaldaraq göydəki ulduzlar qədər edib.

11

Vəd olunan torpağa Rəbbin verəcəyi bərəkət

1 Allahınız Rəbbi sevin. Həmişə Onun buyruq, qayda, hökm və əmrlərinə əməl edin. 2 Bu gün yadda saxlayın ki, Allahınız Rəbbin təlimini öyrənib sınaqdan keçirən övladlarınız deyil, sizsiniz. Onun əzəmətini, güdrətli əlini, uzanan qolunu, 3 * Misirdə firona və bütün torpağına etdiyi əlamətləri, gördüyü işləri, 4 * Misir ordusuna, onların atlarına,

* **10:16** Ürəklərinizi sünnət edin – yəni ürəklərinizi həsr edin.

* **10:17** 1Tim. 6:15; Vəhy 17:14; 19:16 * **10:17** Həv. 10:34-35;

Rom. 2:11; Qal. 2:6; Ef. 6:9 * **10:22** Yar. 46:27 * **10:22** Yar.

15:5; 22:17 * **11:3** Çix. 7:8–12:13 * **11:4** Çix. 14:28

döyüş arabalarına nə etdiyini, ardınızca düşərkən onları Qırmızı dənizin sularında necə qərq etdiyini, Rəbbin onları bu günədək davam edən bir qırğına necə düçar etdiyini ⁵ və səhrada, bu yerə çatanadək sizin üçün nə etdiyini, ⁶ * Ruvenli Eliavın oğullarına – Datana və Avirama nə etdiyini gördünüz: bütün İsraililərin arasında yeri yardı, onları və evindəkiləri çadırları ilə bərabər onlara məxsus olan bütün canlıları uddu. ⁷ Siz Rəbbin etdiyi bu əzəmətli işlərin hamısını öz gözlərinizlə görürsünüz.

⁸ Bu gün sizə buyurduğum əmrlərin hamısına əməl edin ki, qüvvətli olasınız və mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçəcəyiniz torpağa girib oranı zəbt edəsiniz. ⁹ Rəbbin atalarınıza və onların övladlarına vəd etdiyi südlə bal axan torpaqda uzun ömür sürəsiniz. ¹⁰ Çünki mülk olaraq almaq üçün girəcəyiniz torpaq çıxmış olduğunuz Misir ölkəsinə bənzəmir. Orada toxumunuzu əkirdiniz, bostan kimi ayağınızla sulayırdınız. ¹¹ Amma mülk olaraq almağa gedəcəyiniz torpaq dağlı-dərəli bir diyardır. Bu torpaq göydən yağış suyu içər. ¹² Ora Allahınız Rəbbin lütf göstərdiyi elə bir torpaqdır ki, ilin əvvəlindən sonuna qədər Allahınız Rəbbin nəzəri altındadır.

¹³ * Rəbb deyir: “Əgər bu gün sizə buyurduğum əmrlərə yaxşı qulaq assanız, Allahınız Rəbbi sevim bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla ona sitayiş etsəniz, ¹⁴ o zaman Mən torpağınıza yağışı – ilk yağışla son yağışı vaxtlı-vaxtında verəcəyəm. Onda taxılınızı, təzə şərabınızı və zeytun yağınızı

* **11:6** Say. 16:31-32

* **11:13** Lev. 26:3-5; Qanun. 7:12-16;

28:1-14

yiğacaqsınız. ¹⁵ Çöldə heyvanlarınıza ot verəcəyəm. Siz doyunca yeyəcəksiniz”. ¹⁶ Onda məbada ürəyiniz aldansın, azmayın, başqa allahlara səcdə və sitayiş etməyin. ¹⁷ Belə etsəniz, Rəbbin sizə qarşı qəzəbi alovlanacaq. O, göyləri bağlayıb yağış yağdırmayacaq, torpağınızı məhsulsuz qoyacaq və tezliklə Rəbbin sizə verdiyi o gözəl torpaqdan yox olacaqsınız.

¹⁸ * Buna görə də mənim bu sözlərimi ürəyinizdə və ağılınızda saxlayın, qolunuza bir nişan kimi, gözlərinizin arasına alın bağı kimi bağlayın, ¹⁹ övladlarınıza öyrədin. Evinizdə oturanda, yol gedəndə, yatanda, duranda bunlar barədə danışın. ²⁰ Onları evlərinizin qapı çərçivələrinə və darvazalarına yazın. ²¹ Belə etsəniz, Rəbbin atalarınıza vəd etdiyi torpaqlarda sizin də, övladlarınızın da ömrü uzun olar və göy yer üzərində durduqca orada yaşayarsınız.

²² Əməl etməyiniz üçün sizə buyurduğum bütün bu əmrləri diqqətlə yerinə yetirsəniz, Allahınız Rəbbi sevib Onun yolları ilə getsəniz və yalnız Ona bağlı qalsanız, ²³ onda Rəbb qarşıңызdan bütün millətləri qovacaq və sizdən daha böyük, daha güclü millətlərin torpaqlarını mülk olaraq alacaqsınız. ²⁴ * Ayaq basdığınız hər yer sizin olacaq. Sərhədiniz səhradan Livana, Fərat çayından Qərb dənizinə* qədər uzanacaq. ²⁵ Sizin qarşıңызda heç kim dayana bilməyəcək. Allahınız Rəbb sizə vəd etdiyi kimi ayaq basacağınız hər yerə vahimə və qorxunuzu yayacaq.

* **11:18** Qanun. 6:6-9

* **11:24** Yeşua 1:3-5

* **11:24** Qərb

dənizi – Aralıq dənizi.

²⁶ Budur, bu gün qarşınıza xeyir-dua və lənəti qoyuram. ²⁷ Allahınız Rəbbin əmrlərinə, bu gün sizə buyurduğum əmrlərə qulaq assanız, xeyir-dua alacaqsınız. ²⁸ Əgər Allahınız Rəbbin əmrlərini dinləməsəniz, tanımadığınız başqa allahların ardınca gedərək bu gün sizə buyurduğum yoldan azsanız, lənətə düşər olacaqsınız. ²⁹ * Allahınız Rəbb mülk olaraq almaq üçün girəcəyiniz torpağa sizi aparanda Gerizim dağında xeyir-dua, Eval dağında isə lənət oxuyacaqsınız. ³⁰ Bu iki dağ İordan çayının qarşı tayında, yolun şərqində – Aravada yaşayan Kənanlılar ölkəsində, Qılqal qarşısında, More palıdlarının yanındadır. ³¹ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağı irs olaraq almaq üçün İordan çayını keçmək ərəfəsindəsiniz. Oranı ələ keçirib yerləşəndə ³² bu gün önünüzdə qoyacağım bütün qayda və hökmləri yerinə yetirmək üçün diqqətli olun.

12

Tək ibadət yeri

¹ Atalarınızın Allahı Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda ömür boyu bu qaydalara və hökmlərə riayət edin. ² Hansı millətlərin torpaqlarını alacaqsınızsa, allahlarına səcdə etdikləri uca dağlarda, təpələrdə, kölgəli hər ağacın altında olan bütün yerləri mütləq viran qoyun. ³ * Qurbangahlarını dağıdıb daş sütunları sındırın, ilahə Aşera bütələrini odda yandırın allah saydıqları

* **11:29** Qanun. 27:11-14; Yeşua 8:33-35

* **12:3** Qanun. 7:5

oyma bütləri baltalayın və adlarını o yerlərdən silin.

⁴ Allahınız Rəbbə bu cür pərəstiş etməyin.

⁵ Allahınız Rəbbin adını qoymaq üçün bütün qəbilələriniz arasından seçəcəyi yeri, Onun məskəni axtarın və oraya gedin. ⁶ Yandırma qurbanlarınızı, ünsiyyət qurbanlarınızı, qazancınızın onda bir hissəsini, qaldırma təqdimlərinizi, əhd etdiklərinizi, könüllü təqdimlərinizi, mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk balalarını oraya gətirin. ⁷ Orada sizə bərəkət verən Allahınız Rəbbin önündə ailələrinizlə birlikdə yemək yeyəcəksiniz. Onda hansı işə əl atacaqsınızsa, sevinc tapacaqsınız.

⁸ Bu gün burada etdiklərinizi orada etməyin. Burada hər kəs öz nəzərində nəyi düz sayırsa, onu da edir. ⁹ Çünki hələ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi rahatlığa və irs torpağa çatmamısınız. ¹⁰ Amma İordan çayını keçib Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda məskunlaşacaqsınız. Rəbb sizi ətrafınızdakı bütün düşmənlərdən qurtararaq rahatlıq verəcək və əmin-amanlıq içərisində yaşayacaqsınız. ¹¹ O zaman sizə əmr etdiyim hər şeyi – yandırma təqdimlərinizi, ünsiyyət qurbanlarınızı, qazancınızın onda bir hissəsini, qaldırma təqdimlərinizi və Rəbbə həsr etdiyiniz bütün seçmə təqdimlərinizi Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerə gətirəcəksiniz. ¹² Allahınız Rəbbin qarşısında siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan sizinlə birgə payı və irsi torpağı olmayan Levililər qoy sevin. ¹³ Ehtiyatlı olun! Hər gördüyünüz yerdə yandırma qurbanlarınızı

təqdim etməyin. ¹⁴ Yandırma qurbanlarınızı qəbilələrinizin birində Rəbbin seçəcəyi yerdə təqdim edin. Sizə əmr etməkdə olduğum hər şeyi orada edəcəksiniz.

¹⁵ Ancaq Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə yaşadığınız şəhərlərdə ürəyiniz istəyən qədər heyvan kəsib ətindən yeyə bilərsiniz. Pak yaxud murdar insan bu əti ceyrən və ya maral əti yediyiniz kimi yeyə bilər. ¹⁶ * Qanını isə yeməyin, su kimi yerə tökün. ¹⁷ Taxılınızın, təzə şərəblərinizin, zeytun yağınızın onda bir hissəsini, mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk balalarını, əhd etdiklərinizin hamısını, könüllü təqdimlərinizi, qaldırma təqdimlərinizi yaşadığınız şəhərlərdə yeməyin. ¹⁸ Siz, oğullarınız, qızlarınız, qul və qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər bunları Allahınız Rəbbin hüzurunda, Onun seçəcəyi yerdə yeyəcəksiniz. Allahınız Rəbbin hüzurunda hansı işə əl atsanız, sevinc tapacaqsınız. ¹⁹ Ehtiyatlı olun! Bu torpaqda yaşadığınız müddətdə Levililərə etinasız yanaşmayın.

²⁰ Allahınız Rəbbin sizə vəd etdiyi kimi sərhədinizi genişləndirəndə ət yemək istəyərək “gəlin ət yeyək” desənz, ürəyiniz istəyən qədər ət yeyə bilərsiniz. ²¹ Allahınız Rəbbin adını qoymaq üçün seçdiyi yer sizdən uzaqdırsa, əmr etdiyim kimi Rəbbin verdiyi naxırlardan, sürülərdən heyvan kəsib öz şəhərlərinizdə ürəyiniz istəyən qədər ət yeyə bilərsiniz. ²² Pak yaxud murdar insan bu əti ceyrən və ya maral əti kimi yeyə bilər. ²³ * Lakin ehtiyatlı olun ki, əti qanlı-qanlı

* **12:16** Yar. 9:4; Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Qanun. 15:23

* **12:23** Lev. 17:10-14

yeməyəsiz, çünki ətə can verən qandır. Ətlə birlikdə canı yeməyin. ²⁴ Qanı yeməyin, su kimi yerə tökün. ²⁵ Qan yeməyin. Belə etsəniz, Rəbbin gözündə doğru olanı etmiş olarsınız. Onda həm sizin, həm də sizdən sonra gələn övladlarınızın xoş güzəranı olar.

²⁶ Müqəddəs təqdimlərinizi, əhd etdiyiniz təqdimləri götürüb Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. ²⁷ Yandırma qurbanlarınızı, əti və qanı Allahınız Rəbbin qurbangahında təqdim edin. Qurbanlarınızın qanı Allahınız Rəbbin qurbangahında tökülsün. Ətini isə yeyə bilərsiniz. ²⁸ Sizə çatdırdığım bütün bu əmrlərə düzgün əməl edin. Allahınız Rəbbin gözündə yaxşı və doğru işlər gördüyünüz üçün sizin və sizdən sonra gələn övladlarınızın həmişə xoş güzəranı olar.

Başqa allahlara səcdə etməyin

²⁹ Allahınız Rəbb torpaqlarını almağa gedəcəyiniz millətləri qarşınızdan yox edəcək. Torpaqlarını irs olaraq alıb orada yaşayanda, ³⁰ onları yox edəndə ehtiyatlı olun ki, onların felinə düşməyəsiz. “Bu millətlər allahlarına necə sitayiş edirdilərsə, biz də elə edək” deyərək onların allahlarına müraciət etməyin. ³¹ Allahınız Rəbbə bu cür pərəstiş etməyin. Onlar öz allahları üçün Rəbbin nifrət etdiyi iyrənc işləri görürlər. Belə ki oğullarını, qızlarını odda yandıraraq allahlarına qurban verirlər.

³² * Sizə buyurduğum bütün əmrlərə diqqətlə əməl edin. Onlardan nəyisə əskildib, onlara nəyisə artırmayın.

* **12:32** Qanun. 4:2; Vəhy 22:18-19

13

¹ Əgər aranızdan bir peyğəmbər yaxud bir rəya görən çıxıb sizə bir əlamət ya da möcüzə olacağını söyləyərsə, ² sonra “tanımadığınız yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək” deyərsə, bəhs etdiyi əlamət və ya möcüzə həyata keçsə də, ³ belə peyğəmbərin yaxud rəya görənin sözlərinə qulaq asmayın. Bilin ki, Allahınız Rəbb sizi sınaıyır, görmək istəyir, siz Allahınız Rəbbi bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza sevirsinizmi? ⁴ Siz Allahınız Rəbbin ardınca gedin və Ondən qorxun. Onun əmrlərinə əməl edib sözlərinə qulaq asın, Rəbbə sitayiş edərək Ona bağlı qalın. ⁵ * O peyğəmbər yaxud rəya görən isə öldürülsün, çünki sizi Misir ölkəsindən çıxaran və köləlik diyarından qurtaran Allahınız Rəbbə qarşı getməyə sövq edirdi. Onlar sizi Allahınız Rəbbin əmr etdiyi yolla getməkdən azdırmaq istəyirdi. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

⁶ Hətta bir anadan doğulan qardaşınız, öz oğlunuz və ya qızınız, qoynunuzdakı arvadınız ya da candan əziz dostunuz sizi gizlicə başdan çıxarmaq üçün sizə və atalarınıza naməlum olan allahlardan, ⁷ ətraf xalqların, dünyanın bu başından o biri başına qədər sizə yaxın və ya uzaq xalqların allahlarından bəhs edib “gedək yad allahlara sitayiş edək” desə, ⁸ ona uyaraq qulaq asmayın. Ona heyfiniz gəlməsin, acımayın, onu qorumayın. ⁹ Mütləq onu öldürün. Əvvəlcə siz, sonra bütün xalq qoy onu daşqalaq etsin. ¹⁰ Sizi Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahınız Rəbdən ayırmaq üçün çalışdığına görə onu daşqalaq edib öldürün. ¹¹ Onda

* 13:5 Qanun. 17:7; 1Kor. 5:13

bunun sorağını alan bütün İsraililər qorxacaq və bir də aranızda buna bənzər pis işlər olmayacaq.

¹² Allahınız Rəbbin sizə yaşamaq üçün verəcəyi şəhərlərin birində ¹³ sizin aranızdan yaramaz adamlar çıxıb “tanımadığınız yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək” deyərək şəhərlərində yaşayan xalqı azdırdıqlarını eşitsəniz, ¹⁴ bunu araşdıraraq yaxşı-yaxşı tədqiq edin. Eşitdikləriniz doğrudursa və aranızdan birisinin belə iyrənc iş gördüyü sübut edilərsə, ¹⁵ mütləq o şəhərdə yaşayanları qılıncdan keçirin. Şəhəri tamamilə məhv edib oradakı bütün xalqı və heyvanları qılıncdan keçirin. ¹⁶ Talan mallarının hamısını toplayıb meydanın ortasına yığın. Şəhəri və malların hamısını Allahınız Rəbb üçün tamamilə yandırın. Qoy bu şəhər əbədi olaraq viranəliyə çevrilsin və yenidən bərpa edilməsin. ¹⁷ Məhv edilməyə həsr edilən mallardan heç nəyi özünüz üçün götürməyin. Onda Rəbbin qızgın qəzəbi yatar və atalarınıza and edib söz verdiyi kimi sizə rəhm edər və mərhəmət göstərərək sizi çoxaldar. ¹⁸ Ona görə ki siz Allahınız Rəbbin sözünü dinləyirsiniz. Beləliklə, bu gün sizə buyurduğum əmrlərə əməl edib Rəbbin gözündə doğru olanı etmiş olacaqsınız.

14

Qadağan olan matəm ənənəsi

¹* Siz Allahınız Rəbbin övladlarısınız. Ölən üçün bədəninizi yaralamayın və saçınızın ön tərəfini qırıxmayın. ²* Axı siz Allahınız Rəbbin müqəddəs

* **14:1** Lev. 19:28; 21:5
26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

* **14:2** Çıx. 19:5-6; Qanun. 4:20; 7:6;

xalqısınız. Rəbb yer üzərində olan bütün xalqlar arasından sizi Özünə məxsus xalq olaraq seçdi.

Əti yeyilən və yeyilməyən heyvanlar
(Lev. 11:1-47)

³ Murdar şeylər yeməyin. ⁴ Bu heyvanların ətini yeyə bilərsiniz: öküz, qoyun, keçi, ⁵ maral, ceyran, xallı maral, dağ keçisi, geyik, cüyür, dağ qoyunu. ⁶ Heyvanlardan qoşadırnaqlı, gövşəyən heyvanların hamısının ətindən yeyə bilərsiniz. ⁷ Lakin gövşəyən yaxud qoşadırnaqlı olan bu heyvanların – dəvə, dovşan, qayadovşanın ətini yeməyin, çünki onlar gövşəyir, lakin qoşadırnaqlı deyil, buna görə sizin üçün haramdır. ⁸ Donuz isə qoşadırnaqlı olsa da, gövşəmir, o sizin üçün haramdır. Onların nə ətini yeyin, nə də leşinə toxunun.

⁹ Sularda yaşayan heyvanlardan üzgəcləri və pulcuqları olanların hamısını yeyə bilərsiniz.

¹⁰ Amma üzgəcləri və pulcuqları olmayanların hamısı sizə haram sayılır, yeməyin.

¹¹ Bütün pak quşların ətindən yeyə bilərsiniz.

¹² Lakin bu quşların ətini yeməməlisiniz: qar-tal, keçələkərkəs, qaraquş, ¹³ çalağan, şahin, bütün çalağan cinsindən olanlar, ¹⁴ bütün qarğa cinsindən olanlar, ¹⁵ dəvəquşu, bayquş, qağayı, bütün qırğı cinsindən olanlar, ¹⁶ yapalaq, böyük bayquş, ağ bayquş, ¹⁷ qutan, leş kərkəsi, qarabatdaq, ¹⁸ leylək, bütün vağ cinsindən olanlar, şanapipik, yarasa. ¹⁹ Bütün qanadlı qaynaşan heyvanlar sizin üçün haramdır, yeməyin. ²⁰ Qanadı olan pak heyvanların hamısını yeyə bilərsiniz.

²¹ * Ölü halda tapılan heyvan ətindən yeməyin.

* **14:21** Çix. 23:19; 34:26

Şəhərinizdə olan əcnəbiyə verə bilərsiniz ki, yesin yaxud da yadellilərə sata bilərsiniz. Siz isə Allahın müqəddəs xalqısınız. Oğlağı anasının südündə bişirməyin.

Ondabir hissəyə aid qayda

²² * İlbəil tarlalarınızda bitən bütün məhsulların onda bir hissəsini mütləq ayırın. ²³ Daim Allahınız Rəbdən qorxmağı öyrənmək üçün taxılınızın, təzə şərabınızın, zeytun yağınızın onda bir hissəsini, mal-qaranızın, qoyun-keçilərinizin ilk balalarını Allahınız Rəbbin qarşısında, Öz isminə məskən seçdiyi yerdə yeyin. ²⁴ Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçdiyi yer sizdən çox uzaqdadırsa, Allahınız Rəbbin sizə bərəkət verdiyi məhsulların onda bir hissəsini siz oraya apara bilməyəcək qədər yol uzundursa, ²⁵ o zaman bunları satıb pulu çevirin və bu pulu götürüb Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. ²⁶ Pulu ürəyiniz istəyəni almağa sərf edin: mal-qara, qoyun-keçi, şərab, başqa kefləndirici içki – ürəyiniz nə istəyirsə, alın. Siz və külfətiniz orada Allahınız Rəbbin qarşısında yeyib sevinin. ²⁷ Şəhərlərinizdə yaşayan Levililərə etinasız yanaşmayın, çünki onların sizinlə birgə payı və irsi torpağı yoxdur.

²⁸ Hər üç ilin sonunda – üçüncü ildə bitən bütün məhsulunuzun onda bir hissəsini çıxarıb şəhərlərinizdə toplayın. ²⁹ Sizinlə birgə payı və irsi torpağı olmayan Levililər, şəhərlərinizdə olan qarıblar, yetimlər və dul qadınlar qoy gəlib bundan doyunca yesinlər. Belə edin ki, Allahınız Rəbb sizə əlinizin bütün zəhmətinə xeyir-dua versin.

* **14:22** Lev. 27:30-33; Say. 18:21

15

Borcların bağışlanma ili

(Lev. 25:1-7)

¹ Hər yeddi ilin sonunda sizə borclu olanları bağışlayın. ² Borcların bağışlanma işini belə edin: hər alacağı olan şəxs qonşusunun borcunu bağışlasın. Qonşusunu yaxud soydaşını borcunu geri qaytarmağa məcbur etməsin, çünki Rəbb tərəfindən borcların bağışlanma ili elan edilmişdir. ³ Yadellilərdən borclarınızı geri ala bilərsiniz, lakin İsraili soydaşlarınızın borclarını bağışlamalısınız. ⁴ Onda aranızda kasıb olmaz. Əgər Allahınız Rəbbin sizə mülk olaraq almaq üçün verəcəyi torpaqda ⁵ Onun sözünə tam itaət etsəniz, bu gün sizə buyurduğum əmrlərin hamısına diqqətlə əməl etsəniz, ⁶ Allahınız Rəbb sizə vəd verdiyi kimi mütləq bərəkət verəcək. Siz bir çox millətlərə borc verəcək, lakin onlardan borc almayacaqsınız. Siz bir çox millətlərə hökmranlıq edəcəksiniz, onlar sizə hökmranlıq etməyəcək.

⁷ * Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağın hər hansı bir şəhərində yaşayan soydaşlarınızdan biri kasıbdırsa, daşürəkli olmayın. Kasıb soydaşınıza qarşı əliniz bağlı olmasın. ⁸ Əksinə, əliaçıq olun, nəyə ehtiyacı varsa, ona lazımınca borc verin. ⁹ Məbada “yeddi il – borcların bağışlanma ili yaxındır” deyərək ürəyinizə pis fikirlər gətirəsiniz. Soydaşınız üçün xəsislik etməyin, ona kömək etməkdən boyun qaçırmayın. Yoxsa kasıb soydaşınız sizdən Rəbbə şikayət edər və günah qazanarsınız. ¹⁰ Kasıba səxavətlə, könüllü surətdə

* 15:7 Lev. 25:35

yardım edin, çünki buna görə Allahınız Rəbb bütün əməyinizə, əl atdığınız hər işə bərəkət verəcək. ¹¹ * Ölkədə həmişə kasıblar olacaq, buna görə mən sizə belə əmr edirəm: mütləq öz ölkənizdəki kasıb və möhtac soydaşınıza qarşı əliaçıq olun.

Qullar haqqında
(ÇIX. 21:1-11)

¹² * * Əgər İbrani soydaşlarınızdan bir kişi və yaxud qadın sizə qul kimi satılıbsa, bu qul altı il sizə qulluq edəndən sonra yeddinci il onu azad edin. ¹³ Azad edərkən onları əliboş yola salmayın. ¹⁴ Səxavət göstərüb sürülərinizdən, taxılınızdan, şərabınızdan onlara verin. Allahınız Rəbb sizə necə bərəkət veribsə, siz də onlara elə verin. ¹⁵ Misirdə kölə olduğunuzu, Allahınız Rəbbin sizi qurtardığını yada salın. Bu gün ona görə bu əmri verirəm.

¹⁶ Əgər qulunuz sizi və külfətinizi sevirsə, sizinlə güzəranı xoşdursa və “sizdən ayrılmaq istəmirəm” deyirsə, ¹⁷ onda bir biz götürüb qulunuzun qulağından keçirərək qapıya batırın. Bundan sonra o ömrü boyu qulunuz olaraq qalacaq. Qarabaşlarınızla da bu cür rəftar edin. ¹⁸ Qullarınızı azad etmək sizə çətin gəlməsin. Sizə qulluq etdiyi altı il ərzində muzdlu işçidən ikiqat artıq iş görmüşdür. Sizə Allahınız Rəbb hər işdə bərəkət verəcək.

İlk dəfə doğan heyvanlar

¹⁹ * Mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk doğulan balalarından hər erkək heyvanı Allahınız Rəbb

* **15:11** Mat. 26:11; Mark 14:7; Yəh. 12:8 * **15:12** ÇIX. 21:2

* **15:12** Lev. 25:39-46 * **15:19** ÇIX. 13:12

üçün təqdis edin. Öküzlərinizin ilk balalarını işlətməyin, qoyun-keçilərinizin ilk balalarını qırxmayın. ²⁰ Siz ailələrinizlə birgə hər il Allahınız Rəbbin önündə, Onun seçəcəyi yerdə bu heyvanların ətini yeyin. ²¹ Bir heyvanın qüsuru varsa, axsaq yaxud kordursa, hansısa ciddi çatışmazlığı varsa, onu Allahınız Rəbbə qurban etməyin. ²² Belə heyvanları kəsib şəhərlərinizdə yeyə bilərsiniz. Pak və yaxud murdar insan bu ətdən ceyran və ya maral əti yediyi kimi yeyə bilər. ²³* Qanını isə yeməyin, onu su kimi torpağa tökün.

16

Pasxa bayramı (Çix. 12:1-20)

¹ Aviv ayını qeyd edin və Allahınız Rəbbin Pasxa bayramını keçirin. Allahınız Rəbb sizi Misirdən Aviv ayında gecə ikən çıxartdı. ² Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə qoyun-keçilərinizdən, mal-qaranızdan Pasxa qurbanı kəsin. ³ Qurban əti ilə birlikdə mayalı çörək yeməyin. Misirdən tələsik çıxdığınıza görə əziyyət içərisində yediyiniz çörək kimi yeddi gün mayasız çörək, yəni əziyyət çörəyi yeyin. Bununla ömür boyu Misirdən çıxdığınız günü yada salın. ⁴ Ölkənin heç bir yerində yeddi gün mayadan istifadə olunmasın. İlk gün axşam qurban kəsdiyiniz heyvanların əti səhərə qədər qalmasın.

* 15:23 Yar. 9:4; Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Qanun. 12:16,23-25

⁵ Pasxa qurbanlarını Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərin heç birində kəsməyin, ⁶ ancaq Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə kəsin. Orada qurbanları axşam, gün batanda, Misirdən çıxdığınız saatlarda kəsin. ⁷ Əti Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerdə bişirib yeyin. Səhər açılarda isə oradan çıxıb çadırlarınıza qayıdın. ⁸ Altı gün mayasız çörək yeyin. Yeddinci gün Allahınız Rəbb üçün təntənəli toplantı keçirin və heç bir iş görməyin.

Həftələr bayramı

(Çix. 34:22; Lev. 23:15-21)

⁹ Əkinə oraq vurduğunuz ilk gündən yeddi həftə sayın və ¹⁰ Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə könüllü təqdim verməklə Allahınız Rəbb üçün Həftələr bayramı keçirin. ¹¹ Allahınız Rəbbin qarşısında – Onun Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər, aranızda yaşayan qəriblər, yetimlər və dul qadınlar birlikdə sevinəcəksiniz. ¹² Misirdə kölə olduğunuzu yada salın və bu qaydalara diqqətlə əməl edin.

Çardaqlar bayramı

(Lev. 23:33-43)

¹³ Xırmanınızdan, üzümsıxanınızdan məhsul götürəndən sonra özünüz üçün yeddi gün Çardaqlar bayramı keçirin. ¹⁴ Bu bayramda siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər, qəriblər, yetimlər və dul qadınlarla birlikdə sevinəcəksiniz. ¹⁵ Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerdə Rəbb üçün yeddi gün bu bayramı keçirin, çünki Allahınız Rəbb bütün

məhsullarınıza, əllərinizin hər işinə xeyir-dua verib və siz tam sevinc içində yaşayacaqsınız.

¹⁶ Bütün kişiləriniz ildə üç dəfə Mayasız Çörək bayramında, Həftələr bayramında, Çardaqlar bayramında Allahınız Rəbbin hüsurunda olmaq üçün Onun seçəcəyi yerə getsin. Heç kəs Rəbbin hüsuruna əliboş gəlməsin. ¹⁷ Hər biriniz Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə bəxşiş götürməlisiniz.

Hakimlərlə məmurların təyin olunması

¹⁸ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi səhərlərdə hər qəbiləniz üçün hakimlər və məmurlar seçin. Qoy onlar xalqa ədalətlə hakimlik etsinlər. ¹⁹ * Hökm çıxararkən haqsızlıq etməyin, heç kimin tərəfini saxlamayın. Rüşvət almayın, çünki rüşvət müdrik insanın belə, gözlərini kor edir və məhkəmədə məsum bir insana qarşı səhv qərara yol verir. ²⁰ Salehliyin, yalnız salehliyin ardınca gedin, onda həyat taparsınız və Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağı irs olaraq alarsınız.

²¹ * Allahınız Rəbb üçün quracağınız qurban-gahın yanına ilahə Aşeranın surətində heç bir ağac sütunu qoymayın. ²² * Allahınız Rəbbin ikrah etdiyi daş sütun qoymayın.

17

¹ Hər hansı bir qüsuru və çatışmazlığı olan öküzü ya da qoyunu Allahınız Rəbbə qurban etməyin. Belə etmək Allahınız Rəbb üçün iyrəncdir.

* **16:19** Çıx. 23:6-8; Lev. 19:15
Lev. 26:1

* **16:21** Çıx. 34:13

* **16:22**

² Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərin birində aranızdan Onun əhdini pozub gözündə pis olanı edən hər hansı bir kişi və ya qadın çıxarsa, ³ * əmrlərimin ziddinə gedib başqa allahlara sitayiş edərsə, bütlərə yaxud günəşə, aya yaxud səma cisimlərindən hər hansı birinə sitayiş və səcdə edərsə, ⁴ bu hadisədən xəbərdar olsanız, eşitdiklərinizi yaxşı-yaxşı araşdırın. Əgər bu xəbər doğrudursa və belə iyrənc halın İsraildə baş verdiyi sübuta yetərsə, ⁵ belə pis hərəkət edən kişini və ya qadını şəhərin darvazasına gətirib daşqalaq edərək öldürün. ⁶ * Ölümə məhkum olan adam iki yaxud üç nəfərin şahidliyi ilə öldürülməlidir. Tək bir nəfərin şahidliyi ilə öldürülməsin. ⁷ * O adamı əvvəlcə şahidlər, sonra isə bütün xalq daşqalaq etsin. Beləliklə, aranızdan pisliliyi atın.

Məhkəmə işləri

⁸ Əgər şəhərlərinizdə qatillik, dava və ya təcavüz barəsində qərar çıxarmaqda həll edə bilmədiyiniz çətinliklərə rast gəlsəniz, Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. ⁹ O dövrdə xidmət edən Levili kahinlərin və hakimlərin yanına gedib onlara müraciət edin. Qoy onlar araşdırıb məhkəmə qərarını sizə versinlər. ¹⁰ Rəbbin seçəcəyi yerdən sizə deyilən qərara əməl edin. Sizə nə öyrətsələr, ona diqqətlə əməl edin. ¹¹ Öyrədilən təlimata və söylənilən hökmə görə rəftar edin. Əmr edilənlərdən nə sağa, nə də sola dönün. ¹² Orada Allahınız Rəbbin hüzurunda vəzifəsini icra edən

* **17:3** Çıx. 22:20 * **17:6** Say. 35:30; Qanun. 19:15; Mat. 18:16; 2Kor. 13:1; 1Tim. 5:19; İbr. 10:28 * **17:7** Qanun. 13:5; 1Kor. 5:13

kahinə yaxud hakimə qulaq asmamaq iddiasında olan şəxs öldürülsün. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın. ¹³ Bütün xalq bu xəbəri eşidib qorxacaq və bir daha bu iddiaya düşməyəcək.

Padşahla əlaqədar qanunlar

¹⁴ * Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa girib, oranı irs olaraq alanda və orada məskunlaşanda əgər “bütün ətraf ölkələrdəki kimi bizə hökm edəcək bir padşah təyin edək” desəniz, ¹⁵ mütləq Allahınız Rəbbin seçəcəyi adamı padşah qoyun. Padşah təyin etdiyiniz adam öz soydaşlarınızdan olmalıdır. İsraili soydaşlarınızdan olmayan yadelli bir adamı padşah edə bilməzsiniz. ¹⁶ * Qoy padşah özü üçün at çoxaltmasın. İlxısını artırmaq üçün xalqı Misirə – geriyə qaytarmasın, çünki Rəbb sizə belə demişdi: “Bir də bu yoldan geri qayıtmayın”. ¹⁷ ** Padşah çox arvad almasın, yoxsa ürəyi haqq yolundan dönər. O özü üçün çoxlu qızıl-gümüş yığıb onu çoxaltmasın.

¹⁸ Padşah taxta çıxandan sonra Levili kahinlərin nəzarəti altında bu Qanundan bir surətini özü üçün kitaba köçürsün. ¹⁹ Qoy o, Qanunun bu surətini yanında saxlayaraq ömrü boyu hər gün oxusun. Bununla da padşah Allahınız Rəbdən qorxmağı, bu Qanunun bütün sözlərinə və bu qaydalara diqqətlə əməl etməyi öyrənsin. ²⁰ Özünü soydaşlarından üstün tutmasın, əmrdən nə sağa, nə də sola dönsün. Onda İsraildə özünün və nəslinin padşahlıq dövrü uzun olar.

* **17:14** 1Şam. 8:5 * **17:16** 1Pad. 10:28; 2Saln. 1:16; 9:28

* **17:17** 1Pad. 11:1-8 * **17:17** 1Pad. 10:14-22,27; 2Saln. 1:15; 9:27

18

Levililərlə kahinlərin payı

¹ Levili kahinlərin, bütün Levi qəbiləsinin digər İsraililərlə birgə payı və irsi olmayacaq. Onlar Rəbbə verilən yandırma təqdimləri ilə doyacaqlar və bu onların irsi olacaq. ^{2*} Levililərin soydaşları arasında irsi torpaqları olmayacaq və Rəbbin onlara söz verdiyi kimi onların irsi Rəbb Özüdür.

³ Xalq arasında öküz və qoyun qurbanı təqdim edən qol, çənə və içalatı kahinlərə pay versin.

⁴ Taxılınızın, təzə şərəbınızın, zeytun yağınızın nübarını və qoyunlarınızdan qırxdığınız ilk yunu kahinlərə verin.

⁵ Allahınız Rəbb onları və övladlarını bütün qəbilələriniz arasından seçdi ki, daim Rəbbin adına xidmətdə dayansınlar.

⁶ Əgər bir Levili yaşadığı İsrail şəhərlərinin birindən könüllü surətdə Rəbbin seçəcəyi yerə gedərsə, ⁷ orada Allahı Rəbbin qarşısında dayanan Levili soydaşları kimi Rəbbin naminə xidmət edə bilsin. ⁸ O, ata mülkünün satışından əldə etdiyi vəsaitdən əlavə, onlarla bərabər paydan da istifadə edə bilər.

Başqa millətlərin iyrənc adətləri

⁹ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa girdiyiniz zaman o millətlərin iyrənc adətlərini götürüb təqlid etməyin. ^{10*} Aranızda oğul və qızını oda qurban verən, falçı, gələcəyideyən, baxıcı, cadugər, ¹¹ ovsunçu, cindarlara və ruhçağıranlara müraciət edən yaxud ölüləriçağıran olmasın. ¹² Rəbb belə iş görənlərə nifrət edir. Elə bu

* **18:2** Say. 18:20; Qanun. 10:9 * **18:10** Çıx. 22:18; Lev. 19:26,31

iyrənc işlərə görə Allahınız Rəbb millətləri sizin qarşınızdan qovacaq. ¹³ * Allahınız Rəbbin gözü önündə kamil olun. ¹⁴ Çünki torpaqlarını alacağınız millətlərin hamısı gələcəyideyənlərin və falçıların nəsihətlərinə qulaq asırlar. Amma Allahınız Rəbb sizin üçün buna izin vermir.

Gələcək peyğəmbər

¹⁵ * Allahınız Rəbb sizin üçün aranızdan – öz soydaşlarınız içərisindən mənim kimi bir peyğəmbər yetirəcək. Ona qulaq asın. ¹⁶ Çünki Xorevdə yığıldığınız gün Allahınız Rəbdən bunu diləmişdiniz: “Qoy bir də Allahınız Rəbbin səsini eşitməyək və bir daha bu böyük alovu görməyək, yoxsa ölərik”. ¹⁷ Onda Rəbb mənə dedi: “Dedikləri doğrudur. ¹⁸ Onlar üçün soydaşları arasından sən kimi bir peyğəmbər yetirəcəyəm və sözlərimi onun dilindən eşidəcəksiniz. O əmr etdiyim hər şeyi sizə söyləyəcək. ¹⁹ * Mənim adımla söylədiyi sözlərə qulaq asmayan adamı ittiham edəcəyəm. ²⁰ Lakin hansı bir peyğəmbər ona əmr etmədiyim sözü Mənim adımdan danışmağa cürət edərsə yaxud başqa allahların adından danışarsa, o peyğəmbər öldürülsün”.

²¹ “Axı bu sözün Rəbdən olub-olmadığını necə bilək?” deyə düşünə bilərsiniz. ²² Əgər bir peyğəmbər Rəbbin adından danışanda dediği söz həyata keçməzsə yaxud düz çıxmazsa, bilin ki, onu Rəbb söyləməmişdir. O peyğəmbərin dediklərinin səlahiyyəti yoxdur. Ondan qorxmayın.

* **18:13** Mat. 5:48

* **18:15** Yəh. 1:21; 7:40; Həv. 3:22; 7:37

* **18:19** Həv. 3:23

19

Sığınacaq şəhərlər

(Say. 35:6-34; Qanun. 4:41-43; Yeşua 20:1-9)

¹ Allahınız Rəbb torpaqlarını sizə verəcəyi millətləri yox edəndə və siz onların mülkünü alıb şəhərlərində və evlərində yaşayanda ² Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpağın mərkəzində özünüz üçün üç şəhər ayırın. ³ Bu şəhərlərə getmək üçün yollar çəkib Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi ölkəni üç bölgəyə ayırın. Belə ki qətl edən bu şəhərlərdən birinə qaçsın.

⁴ Sağ qalmaq üçün oraya qaçan qatil haqqında – yəni qonşusu ilə əvvəlcədən ədavəti olmadan və bilmədən onu öldürən adam bərədə belə bir qaydanız olsun. ⁵ Məsələn, odun kəsmək üçün qonşusu ilə meşəyə gedib ağac doğramaq üçün balta vuranda baltanın dəmiri sapından çıxıb qonşusuna dəyersə və qonşusu ölərsə, ölümə bais adam bu şəhərlərdən birinə qaçıb canını qurtarsın. ⁶ Yoxsa qan qisasını alan qəzəblə qatilin izinə düşə bilər. Yol uzaq olarsa, çatıb onu öldürə bilər. Bu adamın öldürdüyü adamla əvvəllər heç bir ədavəti olmamışdı. Ona görə də ölüm hökmünə layiq deyil. ⁷ Bunun üçün “özünüze üç şəhər seçin” deyə əmr edirəm.

⁸ Allahınız Rəbbi sevmək və daim Onun yolları ilə getmək üçün bu gün sizə buyurduğum bütün bu əmrlərə diqqətlə əməl etdiyiniz üçün ⁹ Allahınız Rəbb atalarınıza and etdiyi kimi sizin sərhadinizi genişləndirərsə və atalarınıza verməyi vəd etdiyi bütün torpaqları sizə verərsə, o zaman özünüz üçün bu üç şəhərdən əlavə üç şəhər də seçin. ¹⁰ Belə

ki Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda günahsız qan tökülməsin və həm də qan tökməkdə təqsirkar olmayasınız.

¹¹ Lakin kiminsə qonşusu ilə ədavəti varsa, pusquda durub onu izləyərsə, hücum edərək onu vurub öldürərsə və bu şəhərlərdən birinə qaçarsa, ¹² bu adamın şəhərinin ağsaqqalları adam göndərüb onu oradan götürüb öldürmək üçün qan qisası alana təslim etsin. ¹³ Ona rəhm etməyin. Günahsız qanı İsraildən təmizləyin ki, güzəranınız xoş olsun.

¹⁴ * Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda alacağınız mülkdə qonşunuzun əvvəlki adamlar tərəfindən qoyulan sərhədini dəyişdirməyin.

Şahidlər

¹⁵ * Bir adamı işlədə biləcəyi hər hansı bir günahda yaxud cinayətdə təqsirləndirmək üçün bir şahid kifayət deyil. Hər iddia iki yaxud üç nəfərin şahidliyi ilə təsdiq edilsin.

¹⁶ Əgər bir yalançı şahid pis məqsədlə birini təqsirləndirərsə, ¹⁷ aralarında münaqişə olan iki adam Rəbbin hüzurunda, o dövrdə xidmət edən kahinlərin və hakimlərin qarşısında dayansın. ¹⁸ Hakimlər yaxşı-yaxşı araşdırsınlar. Əgər şahid yalançıdırsa, soydaşlarına qarşı yalandan şahidlik etmişsə, ¹⁹ onda soydaşına etmək istədiyini onun öz başına gətirin. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın. ²⁰ Qalanları da bunu eşidib qorxacaq və bir daha bu cür pislik etməyəcəklər. ²¹ * Belə adama

* **19:14** Qanun. 27:17 * **19:15** Say. 35:30; Qanun. 17:6; Mat. 18:16; Yəh. 19:31; 2Kor. 13:1; 1Tim. 5:19; İbr. 10:28 * **19:21** Çıx. 21:23-25; Lev. 24:20; Mat. 5:38

rəhm etməyin, can əvəzinə can, göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş, əl əvəzinə əl, ayaq əvəzinə ayaq ödənsin.

20

Döyüş zamanı

¹ Düşmənlərinizə qarşı döyüşə çıxanda atları, döyüş arabalarını və sizdən böyük bir ordunu görəndə qorxmayın, çünki sizi Misir torpağından çıxaran Allahınız Rəbb sizinlədir. ² Kahin döyüş qabağı ordunun yanına gəlib müraciət edərək ³ belə desin: “Ey İsraililər, qulaq asın! Bu gün düşmənlərinizlə döyüşə çıxırsınız. Onlardan qorxub ürkməyin və təlaşa düşərək ürəyinizi yeməyin, ⁴ çünki Allahınız Rəbb düşmənlərinizlə döyüşmək və sizə qələbə qazandırmaq üçün sizinlə gedir”.

⁵ Zabıtlər isə orduya belə desinlər: “Yeni ev tikib içində oturmayan kim var? Qoy evinə qayıtsın. Yoxsa döyüşdə ölər, evində başqası yaşayar. ⁶ Üzüm bağı salıb məhsulunu toplamayan varmı? Qoy o da evinə qayıtsın. Birdən döyüşdə ölər, məhsulunu başqası yığar. ⁷ Bir qıza nişanlı olub evlənməyən varmı? O da evinə qayıtsın. Yoxsa döyüşdə ölər, nişanlısını başqası alar”. ⁸ Zabıtlərin orduya müraciətinin davamı belə olsun: “Kim qorxusundan ürəyini yeyirsə, evinə qayıtsın. Öz ürəyi kimi yoldaşlarının da ürəyini üzməsin”. ⁹ Zabıtlər orduya müraciətini bitirəndən sonra bölmələrə rəhbərlər təyin etsinlər.

¹⁰ Hansı şəhərə yürüş etsəniz, əvvəl onun xalqını sülhə çağırın. ¹¹ Əgər o sizinlə sülh yolu ilə razılışb

qarşınızda darvazalarını açarsa, qoy oranın bütün əhalisi sizə mükəlləfiyyətçi olub qulluğunuzda dursun. ¹² Yox, əgər sizin sülh çağırışınızı rədd edib döyüşə başlasa, onda şəhəri mühasirəyə alın. ¹³ Allahınız Rəbb şəhəri sizə təslim edəndə oranın bütün kişilərini qılıncdan keçirin. ¹⁴ Qadınları, uşaqları, heyvanları və şəhərdə olan bütün malları isə talan edin. Allahınız Rəbbin sizə verdiyi düşmən malını özünüzə sərf edə bilərsiniz. ¹⁵ Sizə yaxın millətlərə aid olmayan, sizdən uzaqlarda yerləşən şəhərlərin hamısına qarşı rəftarınız belə olsun!

¹⁶ Ancaq Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi bu millətlərin şəhərlərində nəfəsi olan heç bir canlıni belə, sağ buraxmamalısınız. ¹⁷ Xetliləri, Emorluları, Kənanlıları, Perizliləri, Xivliləri, Yevusluları Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiyi kimi tamamilə yox edin ki, ¹⁸ allahlarına iyrənc adətlərlə səcdə edənlərdən bunları öyrənərək Allahınız Rəbbə qarşı günah işlətməyəsiniz.

¹⁹ Hər hansı bir şəhərlə döyüşəndə oranı almaq üçün mühasirəsi uzun çəkərsə, ağacları baltalayıb məhv etməyin. Bu ağacların məhsulundan yeyə bilərsiniz, amma onları qırmayın. Məgər çöldəki ağaclar insandır ki, onları mühasirəyə alarsınız? ²⁰ Biləndə ki bir ağac bar vermir, həmin ağacı kəsib yox edə bilərsiniz. Sizə müqavimət göstərən şəhəri alanadək mühasirə əməliyyatında bu ağaclardan istifadə edə bilərsiniz.

21

Naməlum şəxs tərəfindən öldürülənlər

¹ Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda, çöldə yerə sərilmiş və kim tərəfindən öldürüldüyü bilinməyən meyit görsəniz, ² ağsaqqallarınız və hakimləriniz gedib meyitin olduğu yerlə ətraf şəhərlər arasındakı məsafəni ölçsünlər. ³ Meyitə ən yaxın şəhər hansıdırsa, oranın ağsaqqalları işə qoşulmamış, boyunduruq taxılmayan bir düyə götürsünlər. ⁴ Düyəni şumlanmamış, əkilməmiş torpaqdakı axar sulu dəreyə gətirsinlər və orada düyənin boynunu qırsınlar. ⁵ Levili kahinlər də oraya getsin. Çünki Allahınız Rəbb onları Özünə xidmətçi seçib. Qoy onlar Rəbbin adı ilə xeyir-dua versinlər, aranızdakı munaqişə və zorakılıq hallarına baxsınlar. ⁶ Meyitə ən yaxın şəhərin ağsaqqalları dərədə boynu qırılmış düyənin üzərində əllərini yuyub ⁷ belə bəyan etsinlər: “Bu qan bizim əllərimizlə tökülməyib. Kimin etdiyini də gözümüzlə görməmişik. ⁸ Ya Rəbb, qurtardığın xalqı – İsraililəri kəffarə et. Xalqını nahaq tökülən qana cavabdeh etmə”. Beləliklə, qan tökmək günahı kəffarə olunacaq. ⁹ Rəbbin gözündə doğru olanı etdiyiniz üçün nahaq qan boynunuzdan götürüləcək.

Əsirlərdən arvad almaq

¹⁰ Düşmənlərinizlə döyüşə çıxanda, Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəndə və siz onları əsir götürəndə ¹¹ aralarında gözəl qadın görüb ona vurulsanız, onu arvad olaraq ala bilərsiniz. ¹² Qoy o qadın kişinin evinə aparılsın. O, başını qırxdıraraq dırnaqlarını kəssin, ¹³ əynindəki əsirlik geyimlərini çıxarsın və evinizdə qalıb ata-anası üçün bir ay yas tutsun. Bundan sonra qadını alan kişi onun

yanına girib öz arvadı edə bilər. ¹⁴ Əgər o sənə sonradan xoşuna gəlməzsə, könlü istədiyi kimi onu azad burax. Qadını pula satma və qul kimi rəftar etmə, çünki onu zəlil etmişən.

İlk oğulluq haqqı

¹⁵ Əgər bir kişinin iki arvadı varsa, birini sevib digərini sevmirsə və hər iki qadın ona oğul doğmuşsa, sevmədiyi qadından doğulan oğul ilk oğludursa, ¹⁶ bu kişi əmlakını irs olaraq oğulları arasında böləndə ilk oğulluq haqqını sevdidiyi qadının oğluna verə bilməz. ¹⁷ Sevmədiyi qadının oğlunu ilk oğul olaraq tanısin və bölünən malın ikiqat payını ona versin, çünki gücünün ilk yadigarıdır. Ona görə də ilk oğulluq haqqı onundur.

Sözə baxmayan oğul

¹⁸ Əgər bir adamın dikbaş, itaətsiz, valideynlərinə qulaq asmayan, ata-ana tərbiyəsinə məhəl qoymayan bir oğlu varsa, ¹⁹ valideynləri onu götürüb şəhərin darvazasına, şəhərin ağsaqqallarının yanına gətirsinlər. ²⁰ Şəhər ağsaqqallarına belə desinlər: “Bizim oğlumuz dikbaş və itaətsizdir. Heç sözü müzə baxmır, qarınqulu və əyyaşdır. ²¹ Onda şəhərin əhalisi onu daşqalaq edib öldürəcək. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın. Qoy bütün İsraililər bu xəbəri eşidib qorxsunlar”.

Digər qanunlar

²² * Əgər bir adam bir günahdan ötrü ölüm cəzasına məhkum olunub ağacdan asılırsa, ²³ meyiti gecə ağacda asılı qoymayın, mütləq onu həmin gün basdırın, çünki asılan adam Allahın lənətinə düşər

* 21:22 Qal. 3:13-14

olub. Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpağı murdarlamayın.

22

¹* Soydaşının itmiş öküz və ya qoyununu görsən, özünü görməməzliyə vurma. Mütləq öküzü və ya qoyunu soydaşına geri qaytarmalısan. ² Soydaşın səndən uzaqdadırsa ya da heyvanın kimə aid olduğunu bilmirsənsə, onu öz evinə apar. Soydaşın onu axtara-axtara sizə gələnədək qoy bu heyvan evində qalsın. Sonra onu geri qaytar. ³ Soydaşının eşşəyini, paltarını yaxud itirdiyi başqa şeyləri tapanda da bu cür etməlisən. Özünü görməməzliyə vurma. ⁴ Görəndə ki soydaşının eşşəyi yaxud öküzü yolda yıxılıb, özünü görməməzliyə vurma. Mütləq heyvanı ayağa qaldırmaq üçün soydaşına kömək et.

⁵ Qadın kişi paltarı, kişi də qadın paltarı geyinməsin, çünki belə şeyləri edən hər kəs Allahınız Rəbbə iyrənc görünür.

⁶ Əgər təsadüfən yolda, ağacda yaxud torpaq üzərində bir quş yuvası görsən və ana quş balalarının ya da yumurtalarının üzərində oturmuşsa, ana quşu balaları ilə birlikdə götürmə. ⁷ Özün üçün balalarını götürə bilərsən, amma mütləq anasını buraxmalısan. Belə etsən, güzəranın xoş, ömrün uzun olar.

⁸ Yeni tikdiyin evin damının kənarına sürəhi çək ki, kimsə damından yıxılıb ölsə, qanı evinin üstünə düşməsin.

* 22:1 Çıx. 23:4-5

⁹* Bağında iki növ toxumu qarışdırıb əkmə. Belə etsən, əkdüyün toxumun da, bağın da məhsulundan istifadə etmək sənə qadağandır.

¹⁰ Kotan sürmək üçün eşşəklə öküzü yanaşı qoşma.

¹¹ Yunla kətandan toxunmuş qarışıq parçadan paltar geyinmə.

¹²* Əbanın dörd tərəfinə qotaz sal.

Cinsi təmizliyə aid qanunlar

¹³ Əgər bir nəfər arvad alıb yaxınlıq edəndən sonra onu bəyənməzsə, ¹⁴ ona şər ataraq adını ləkələyib “bu qızı aldım, onunla yaxınlıq edəndən sonra gördüm ki, bakirə deyil” deyərsə, ¹⁵ onda atası qızın “üzağlıq mələfəsini” darvazaya – şəhər ağsaqqallarının yanına gətirsin. ¹⁶ Qızın atası şəhər ağsaqqallarına belə desin: “Bu adama qızımı arvad olaraq verdim. İndi qızımı bəyənmir. ¹⁷ ‹Gördüm ki, sənin qızın bakirə deyil› deyərək mənim qızımın adını ləkələyir. Bu isə qızımın ‹üzağlıq mələfəsidir›”. Mələfə şəhərin ağsaqqallarının qarşısına sərilsin. ¹⁸ Şəhərin ağsaqqalları isə o adama cəza versin. ¹⁹ Onu yüz şekel gümüş pul cəzasına məhkum edib gənc qadının atasına versinlər, çünki o adam İsraildə bir qızın adını ləkələyib. Bu qadın həmin adamın arvadı olacaq və ömrü boyu onu boşaya bilməz.

²⁰ Əgər iddia doğrudursa, gənc qadının üzağlığı tapılmazsa, ²¹ onda gənc qadını ata evinin qapısına çıxarsınlar. Şəhər sakinləri onu daşqalaq edib öldürsünlər, çünki ata evində zina etməklə İsraildə namussuzluq edib. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

* **22:9** Lev. 19:19 * **22:12** Say. 15:37-41

²² Kim başqasının arvadı ilə yataqda tutulsa, o zaman o kişi və qadın – hər ikisi öldürülsün. Beləliklə, İsrildən pisliyi atın.

²³ Əgər bir qız kimsə nişanlıdırsa, şəhərdə kimsə onu tapıb cinsi yaxınlıq etsə, ²⁴ o zaman onların ikisini də o şəhərin darvazasına çıxararaq daşqalaq edib öldürün. Şəhərdə olduğu halda qışqırmadığı üçün qızı, yaxınının nişanlısını ləyaqətsiz etdiyi üçün kişini öldürün. Beləliklə, İsrildən pisliyi atın.

²⁵ Əgər bir kişi nişanlı qıza çöldə rast gəlsə, onu zorlasa, onunla cinsi yaxınlıq etsə, o zaman yalnız onunla cinsi yaxınlıq edən kişi öldürülsün. ²⁶ Gənc qadına heç nə etməyin, çünki onda ölümə layiq günah yoxdur. Ona görə ki bir adam qonşusuna necə hücum edib öldürərsə, bu iş də elədir. ²⁷ Çünki kişi qıza çöldə rast gəlib. Nişanlı qız nə qədər qışqırsa da, köməyinə çatan olmayıb.

²⁸* Əgər kimsə nişanlanmamış bakirə bir qıza rast gəlib onu zorlayarsa və onlar tapılırsa, ²⁹ o zaman onunla cinsi yaxınlıq edən adam qızın atasına əlli şəkəl gümüş versin və həmin qız onun arvadı olsun, çünki onu zəlil etmişdir. O, qadını ömrü boyu boşaya bilməz.

³⁰* Kimsə atasının arvadını almasın və atasının nikahını ləkələməsin.

23

Camaat arasına daxil ola bilməyənlər

¹ Cinsiyyət üzvü əzilmiş ya da kəsilmiş şəxs Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz.

* **22:28** Çıx. 22:16-17 * **22:30** Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 27:20; 1Kor. 5:1

² Qeyri-qanuni doğulan şəxs Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz. Onun övladları, hətta onuncu nəslə qədər olanı Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz.

³* Heç bir Ammonlu və yaxud Moavlı Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz. Onların heç bir övladı, hətta onuncu nəslə qədər olanlar da Rəbbin camaatı arasına əsla daxil ola bilməz, ⁴* çünki onlar Misirdən çıxduğunuz zaman yolda sizi çörək və su ilə qarşılamadılar. Sizə lənət oxumaq üçün Aram-Naharayimdəki Petor şəhərindən Beor oğlu Bilamı muzdla tutdular. ⁵* Lakin Allahınız Rəbb Bilamı dinləmək istəmədi. Ona görə də Allahınız Rəbb bu lənəti xeyir-duaya çevirdi, çünki O sizi sevir. ⁶* Nə qədər ömrünüz varsa, onların xeyri və rifahı üçün çalışmayın.

⁷ Edomlulara isə ikrahla yanaşmayın, çünki onlar sizin qohumlarınızdır. Misirlilərə də ikrahla yanaşmayın, çünki torpaqlarında qərib olmusunuz.

⁸ Onlardan doğulanların üçüncü nəslə Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilər.

Ordugahın təmizliyi

⁹ Düşmənlərlə döyüşmək üçün ordugah quranda özünüzü hər cür murdarlıqdan qoruyun.

¹⁰ Əgər gecə yatarkən aranızda toxumu tökülən şəxs olarsa, o, ordugahdan kənara çıxsın və buraya daxil olmasın. ¹¹ Axşamədək yuyunsun və gün batandan sonra ordugaha qayıtsın.

¹² Ordugahınızdan kənarda ayaqyolu üçün yer təyin edin. ¹³ Sursatınız arasında yer qazmaq

* **23:3** Neh. 13:1-2 * **23:4** Say. 22:1-6 * **23:5** Say. 23:7-24:9

* **23:6** Ezra 9:12

üçün bel də olsun ki, ayaqyoluna gedəndə ifrazatın üstünü basdırma biləsiniz. ¹⁴ Çünki sizi qurtarmaq və düşmənlərinizi sizə təslim etmək üçün ordugahınızın içində Allahınız Rəbb gedir. Ordugahınız müqəddəs olsun ki, Rəbb natəmiz bir şey görüb sizdən üz döndərməsin.

Müxtəlif qanunlar

¹⁵ Ağasının yanında sizin yanınıza qaçan qulu ağasına qaytarmayın. ¹⁶ Qoy öz seçdiyi yerdə, bəyəndiyi bir şəhərdə aranızda yaşasın. Ona əzab verməyin.

¹⁷ * İsraili qadın və kişilər arasından heç kim məbəd fahişəliyi etməsin. ¹⁸ Qadının və ya kişinin fahişəliklə qazandığı qazancı Allahınız Rəbbin məbədinə təqdim etməyin. Hər ikisi Allahınız Rəbbin gözündə iyrəncdir.

¹⁹ * Soydaşınıza pulu, ərzağı və yaxud da faiz gətirən başqa bir şeyi sələmlə borc verməyin. ²⁰ Yadellidənsə faiz ala bilərsiniz, amma soydaşlarınızdan almayın ki, Allahınız Rəbb mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda əl atdığınız hər işə xeyir-dua versin.

²¹ * Allahınız Rəbbə bir əhd təqdimi edəcəyinizi söyləyəndə gecikdirməyin, çünki Allahınız Rəbb mütləq bunu sizdən istəyəcək. Onu yerinə yetirməməyiniz günahdır. ²² Amma əhd etməkdən çəkinirsinizsə, bu, günah deyil. ²³ Ağzınızdan çıxarı yerinə yetirməyə diqqət edin, çünki Allahınız Rəbbə əhd edərək ürəkdən təqdim etməlisiniz.

* **23:17** Lev. 19:29 * **23:19** Çıx. 22:25; Lev. 25:36-37; Qanun. 15:7-11 * **23:21** Say. 30:1-16; Mat. 5:33

24 Qonşunuzun bağına girəndə doyunca üzüm yeyə bilərsiniz, amma səbətinizə yığmayın. ²⁵ * Qonşunuzun zəmisinə girəndə əlinizlə başaq yığa bilərsiniz, amma zəmiyə oraq vurmayın.

24

¹ * Kimsə bir qadını alıb, evlilik zamanı onda ləyaqətsiz bir şey tapdığı üçün qadını bəyənməzsə, talaq kağızı yazıb əlinə verərək evindən çıxarsa, ² evdən çıxmış qadın sonra başqa kişiyə ərə gedə bilər. ³ O biri kişi də onu bəyənməzsə, ona talaq kağızı yazıb əlinə verərək evdən çıxarsa və yaxud onu alan kişi ölərsə, ⁴ onu evdən çıxarmış əvvəlki əri onu təkrar özünə arvad edə bilməz, çünki qadını ləkələmişdir. Bu, Rəbbin hüsurunda iyrəncdir. Allahınız Rəbbin sizə irs olaraq verəcəyi ölkədə belə günaha yol verməyin.

⁵ Təzə evlənən adam döyüşə getməsin. Ona heç bir iş tapşırmayın. Qoy bir il evində sərbəst qalıb aldığı arvadı sevindirsin.

⁶ Dəyirmanı yaxud üst daşını kimsə girov götürməsin, çünki o adamın həyatını girov götürmüş olur.

⁷ * Əgər İsrail övladları arasında kimsə soydaşını oğurlayıb onunla kölə kimi rəftar edərsə yaxud onu satarsa, bu oğru öldürülməlidir. Beləliklə, aranızdan pislili atın.

⁸ * Cüzam xəstəliyinə tutulanda Levili kahinlərin əmr etdiyi kimi sizə öyrədəcəkləri hər şeyə əməl

* **23:25** Mat. 12:1; Mark 2:23; Luka 6:1 * **24:1** Mat. 5:31; 19:7; Mark 10:4 * **24:7** Çıx. 21:16 * **24:8** Lev. 13:1–14:54

etməyə hədsiz diqqət göstərin. ⁹ * Misirdən çıxan zaman Allahınız Rəbbin yolda Məryəmə etdiyi hər şeyi xatırlayın.

¹⁰ * Qonşunuza bir şey borc verəndə girovu onun evinə girərək özünüz götürməyin. ¹¹ Bayırda dayanın, borc verdiyiniz adam qoy özü girovu bayıra çıxarsın. ¹² Əgər o adam kasıbdırsa, onun girovu sizdə ola-ola yatmayın. ¹³ Girov götürdüyünüzün üst paltarını mütləq gün batanda geri qaytarın ki, o öz üst paltarında yatıb sizə xeyir-dua etsin və bu, Allahınız Rəbbin önündə sizin üçün salehlik sayılsın.

¹⁴ * Muzdla işləyəni, kasıb və möhtac bir İsraili soydaşınızı yaxud şəhərlərinizdə yaşayan hər hansı bir qəribi istismar etməyin. ¹⁵ Muzdunu hər gün gün batmazdan əvvəl verin, çünki kasıbdır, ümidini yalnız ona bağlayıb. Yoxsa sizdən Rəbbə fəryad edər və siz günahkar sayılırsınız.

¹⁶ * Oğula görə ata, ataya görə oğul öldürülməsin, hər kəs öz günahına görə öldürülsün.

¹⁷ * Qəribi və yetimi ədalətdən məhrum etməyin və dul qadının geyimini girov götürməyin. ¹⁸ Misirdə kölə olan zaman Allahınız Rəbbin sizi oradan necə qurtardığını xatırlayın. Bunun üçün belə rəftar etməyi sizə əmr edirəm.

¹⁹ * Zəminizdə əkini biçən zaman bir dərz unutmusunuzsa, onu götürmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o qəribin, yetimin və dul qadının olsun.

* **24:9** Say. 12:10 * **24:10** Çıx. 22:26-27 * **24:14** Lev. 19:13; Yaq. 5:4 * **24:16** 2Pad. 14:6; 2Saln. 25:4; Yez. 18:20 * **24:17** Çıx. 23:9; Lev. 19:33-34; Qanun. 27:19 * **24:19** Lev. 19:9-10; 23:22

Onda Allahınız Rəbb ələ götürdüyünüz hər işdə sizə bərəkət verəcək. ²⁰ Ağacları döyüb zeytun yığan zaman budaqlarda qalanı dənləmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o, qəribin, yetimin və dul qadının olsun. ²¹ Bağınızın üzümlərini yığan zaman tənəklərdə qalan məhsulu toplamaq üçün geri qayıtmayın. Qoy o, qəribin, yetimin və dul qadının olsun. ²² Misir torpağında kölə olduğunuzu xatırlayın. Bunun üçün belə rəftar etməyi sizə əmr edirəm.

25

¹ İnsanlar arasında münaqişə olarsa, qoy onlar məhkəməyə getsinlər. Hakimlər bu işə baxıb haqlı adama bəraət, haqsıza isə cəza versinlər. ² Əgər təqsirkar adam kötəklənməyə layiqdirsə, qoy hakim onu yerə uzandırıb kötəyi günahının ağırlığına görə vurdursun. ³ * Təqsirkara qırx zərbədən artıq vurulmasın. Əgər qırxdan çox zərbə vursanız, soydaşınız göz önündə zəlil ola bilər.

⁴ * Xırman çəkən öküzün ağzını bağlama.

⁵ * Əgər qardaşlar bir yerdə yaşayırlarsa, onlardan biri ölərsə və öləninin oğlu olmazsa, dul qadın başqa ailədən olan bir adama ərə getməsin. Qayını yanına gəlib onu arvad olaraq alsın və qayın-qəyyumluq vəzifəsini yerinə yetirsin. ⁶ Qadının doğacağı ilk oğul mərhumun adını yaşatsın. Qoy İsraildə mərhumun adı batmasın. ⁷ * Kim mərhum qardaşının dul arvadını almaq istəməzsə, dul qadın darvazada yerləşən ağsaqqalların yanına

* 25:3 2Kor. 11:24 * 25:4 1Kor. 9:9-10; 1Tim. 5:18 * 25:5

Mat. 22:23-24; Mark 12:18-19; Luka 20:27-28 * 25:7 Rut 4:7-8

getsin və belə desin: “Qaynım İsraildə qardaşının adını yaşatmaqdan imtina edir. Mənim üçün qayın-qəyyumluq vəzifəsini icra etmək istəmir”. ⁸ Onda şəhər ağsaqqalları onun qaynını çağıraraq danışacaqlar. Əgər o inad edib yenə də “onu almıram” desə, ⁹ o zaman həmin qadın ağsaqqallar qarşısında gəlib qaynının çarığını çıxararaq üzünə tüpürsün və “qardaşının nəslini yaşatmayana belə edilir” desin. ¹⁰ İsraildə onun nəslini “çarığı çıxarılanın nəslini” adlanacaq.

¹¹ Əgər dalaşan iki kişinin arvadlarından hansısa ərinə döyən kişinin əlindən qurtarmaq üçün gəlib əl uzatsa və o biri kişinin cinsiyyət üzvündən yapışsa, ¹² belə qadına rəhm etmədən onun əlini kəsin.

¹³ * Aldatmaq üçün torbanızda biri ağır, digəri yüngül çəkən iki cür çəki daşı olmasın. ¹⁴ Evinizdə biri böyük, digəri kiçik ölçən iki cür ölçü əşyası olmasın. ¹⁵ Çəki daşınız, ölçünüz düzgün və dəqiq olsun ki, Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpaqda uzun ömür sürəsiniz. ¹⁶ Çünki Allahınız Rəbb belə pis işlər görənlərə və haqsızlıq edənlərə nifrət edir.

¹⁷ * Misirdən çıxanda Amaleqlilərin yolda sizə nə etdiyini yada salın. ¹⁸ Siz yorulub əldən düşərkən onlar yolda sizə hücum etdilər, arxada qalan bütün gücsüzləri qırdılar, Allahdan qorxmadılar. ¹⁹ Allahınız Rəbb mülk etmək üçün irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda və ətrafınızda olan düşmənlərin hamısından qurtarıb rahatlıq verəndə səma altından Amaleqlilərin xatirəsini silin və bunu unutmayın.

* **25:13** Lev. 19:35-36 * **25:17** Çıx. 17:8-14; 1Şam. 15:2-9

26

İlk məhsul və onda bir hissə

¹ Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpağa girib orada məskunlaşanda ² * Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi ölkənin torpaqlarından topladığınız bütün məhsulların nübarını götürüb bir səbətə yığın. Sonra Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerə gedin. ³ O dövrdə xidmət edən kahinin yanına gedib deyin: “Allahın Rəbbə bu gün bəyan edirəm ki, Rəbbin atalarımıza vəd etdiyi ölkəyə çatdım”. ⁴ Kahin əlinizdən səbəti alıb onu Allahınız Rəbbin qurbangahı önündə yerə qoysun. ⁵ Allahınız Rəbbin önündə bunu bəyan edin: “Atam köçəri Aramlı idi. Azsaylı olaraq Misirə enib orada məskunlaşdı və ondan böyük, güclü, çoxsaylı millət törədi. ⁶ Misirlilər bizimlə pis rəftar etdilər. Bizi zəlil edib üzərimizə ağır işlər yüklədilər. ⁷ Onda atalarımızın Allahı Rəbbə fəryad qopardıq və Rəbb səsimizi eşitdi. Əzabımızı, əziyyətimizi və zəlalətimizi gördü. ⁸ Rəbb qüdrətli əli, uzanan qolu, böyük zəhmi, əlamət və möcüzələri ilə bizi Misirdən çıxartdı. ⁹ O bizi bu yerə gətirərək süd və bal axan bu torpağı bizə verdi. ¹⁰ İndi, ya Rəbb, mənə verdiyin torpağın məhsulunun nübarını Sənə gətirmişəm”. Sonra səbəti Allahınız Rəbbin önünə qoyub Onun qarşısında səcdə edin. ¹¹ Siz, Levililər, aranızda yaşayan qəriblər Allahınız Rəbbin sizə və ailənizə verdiyi bütün yaxşı şeylər üçün sevinəcəksiniz.

* 26:2 ÇIX. 23:19

12* Üçüncü il onda bir hissəni təqdim etmə ilidir. Bütün məhsulunuzun onda birini bir yana yığın. Ayırma işini qurtarandan sonra onda bir hissəni Levililərə, qəriblərə, yetimlərə və dul qadınlara verin ki, şəhərlərinizdə onlar da yeyib-doysunlar. 13 Sonra Allahınız Rəbbə deyin: “Mənə əmr etdiyiniz kimi Rəbb yolunda ayırdığınızı evdən çıxarıb Levililərə, qəriblərə, yetimlərə və dul qadınlara verdim. Əmrlərinizdən çıxmadım, heç birini yaddan çıxarmadım. 14 Bu paydan yas tutarkən yemədim, onu evdən çıxarılanda murdar deyildim və onu ölümlərə təqdim etmədim. Allahım Rəbbin sözüne qulaq asdım. Mənə əmr etdiklərinin hamısını yerinə yetirdim. 15 Ya Rəbb, indi müqəddəs məskəninizdən – göylərdən aşağıya bax. Xalqın İsrailə, atalarımıza etdiyiniz anda görə bizə verdiyiniz torpağa – süd və bal axan torpağa xeyir-dua ver”.

Allahın Öz xalqı

16 Bu gün Allahınız Rəbb bu qaydalara, hökmlərə əməl etməyi sizə buyurur. Onlara bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza əməl etmək üçün diqqətli olun. 17 Bu gün Rəbbin Allahınız olduğunu, Onun yolları ilə gedəcəyinizi, qanunlarına, əmrlərinə, hökmlərinə riayət edəcəyinizi, Onun sözüne qulaq asacağınızı bəyan etdiniz. 18* Bu gün Rəbb sizə verdiyi sözə görə bəyan etdi ki, Ona məxsus xalq olasınız. Ona görə də bütün əmrlərinə riayət etməlisiniz. 19 O zaman dediyi kimi Allahınız Rəbb, yaratdığı bütün millətlərdən tərifiyə, şöhrətdə və

* 26:12 Qanun. 14:28-29
14:2; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

* 26:18 Çıx. 19:5; Qanun. 4:20; 7:6;

hörmətdə sizi üstün edəcək ki, Allahınız Rəbb üçün təqdis edilmiş xalq olasınız».

27

Eval dağındakı qurbangah

¹ Musa ilə İsrailin ağsaqqalları xalqa belə dedilər: «Bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərə riayət edin. ² * İordan çayını keçib Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa gedəndə böyük daşları dik qoyub əhəngləyin. ³ Atalarınızın Allahı Rəbbin vəd etdiyi kimi Onun sizə verəcəyi ölkəyə – süd və bal axan torpağa girəndə bu qanunun bütün sözlərini bu daşlara yazın. ⁴ Bu daşları bu gün sizə əmr etdiyim kimi İordan çayını keçəndən sonra Eval dağında dikəldib əhəngləyin. ⁵ * Orada Allahınız Rəbbə dəmir alət vurulmamış daşlardan bir qurbangah düzəldin. ⁶ Allahınız Rəbbin qurbangahını yonulmamış daşlardan düzəldib üzərində Allahınız Rəbbə yandırma qurbanları təqdim edin. ⁷ Ünsiyyət qurbanlarını orada kəsib yeyərək Allahınız Rəbbin önündə sevinin. ⁸ Bu qanunun bütün sözlərini bu daşlara aydın, oxunabilən tərzdə yazın».

⁹ Sonra Musa ilə Levili kəhinlər bütün İsraililərə belə müraciət etdilər: «Ey İsraililər, sakitcə qulaq asın! Bu gündən siz Allahın xalqı oldunuz. ¹⁰ Bu gün sizə buyurduğum kimi Allahınız Rəbbin sözlərinə qulaq asıb Onun əmrlərinə, qanunlarına və qaydalarına əməl edin».

Eval dağından lənətlər

* 27:2 Yeşua 8:30-32 * 27:5 Çix. 20:25

11 O gün Musa xalqa belə dedi: 12 * «İordan çayını keçəndə xalqa xeyir-dua vermək üçün bu qəbilələr Gerizim dağında dursun: Şimeon, Levi, Yəhuda, İssakar, Yusif, Binyamin. 13 Lənətləmək üçün bu qəbilələr Eval dağında dursun: Ruven, Qad, Aşer, Zevulun, Dan, Naftali. 14 Levililər bütün İsrail xalqına ucadan belə müraciət etsin:

15 * “Qoy Rəbbin iyrəndiyi, bir sənətkarın əl işi olan oyma və ya tökmə büt yaradana, gizlicə belə şeylər saxlayana lənət olsun!”

Bütün xalq cavab versin: “Amin!”

16 * “Qoy ata-anası ilə hörmətsiz rəftar edənə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

17 * “Qoy qonşusunun sərhədini dəyişdirənə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

18 * “Qoy kor olanı yoldan azdırana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

19 * “Qoy qəribə, yetimə, dul qadına haqsızlıq edənə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

20 * “Qoy atasının arvadı ilə yatana lənət olsun! Çünki o, atasının nikahını ləkələmişdir.”

Bütün xalq desin: “Amin!”

21 * “Qoy hər hansı bir heyvanla cinsi əlaqəyə

* 27:12 Qanun. 11:29; Yeşua 8:33-35 * 27:15 Çıx. 20:4; 34:17; Lev. 19:4; 26:1; Qanun. 4:15-18; 5:8 * 27:16 Çıx. 20:12; Qanun. 5:16 * 27:17 Qanun. 19:14 * 27:18 Lev. 19:14 * 27:19 Çıx. 22:21; 23:9; Lev. 19:33-34; Qanun. 24:17-18 * 27:20 Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 22:30; 1Kor. 5:1 * 27:21 Çıx. 22:19; Lev. 18:23; 20:15

girənə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

22* “Qoy anadan yaxud atadan bir olan bacısı ilə yatana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

23* “Qoy qayınanası ilə yatana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

24 “Qoy gizlicə qonşusunu öldürənə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

25 “Qoy günahsız qan tökmək üçün rüşvət alana lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

26* “Qoy bu Qanunun sözlərini əməldə təsdiq etməyənlə lənət olsun!”

Bütün xalq desin: “Amin!”

28

Xeyir-dualar

(Lev. 26:3-13; Qanun. 7:12-24)

1* Əgər Allahınız Rəbbin sözlərinə yaxşı-yaxşı qulaq asıb bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərinə riayət etsəniz, Allahınız Rəbb sizi yer üzündəki bütün millətlərdən üstün edəcək.

2 Allahınız Rəbbin sözünü dinləsəniz, bütün bu xeyir-dualar sizə gələcək və üzərinizdə qalacaq.

3 Şəhərdə və çöldə xeyir-dualı olacaqsınız.

4 Doğulan övladlarınız, torpağınızın məhsulları, heyvanlarınızın, mal-qara və qoyun-keçilərinizin balaları artımlı olacaq.

5 Səbət və xəmir təknələriniz bərəkətli olacaq.

* 27:22 Lev. 18:9; 20:17 * 27:23 Lev. 18:17; 20:14 * 27:26

Qal. 3:10 * 28:1 Qanun. 11:13-17

⁶ Hər girişiniz, hər çıxışınız xeyir-dualı olacaq.

⁷ Rəbb sizə hücum edən düşmənlərinizi önünüzdə məğlub edəcək. Onlar sizə bir yoldan hücum edəndə önünüzdən yeddi yolla qaçacaq.

⁸ Rəbb anbarlarınıza, əl atdıığınız hər işə “Bərəkətli olsun!” deyə əmr verəcək və Allahınız Rəbb sizə verəcəyi torpağa bərəkət yağdıracaq.

⁹ Allahınız Rəbbin əmrlərinə riayət etsəniz, Onun yolları ilə getsəniz, Rəbb vəd etdiyi kimi sizi Özü üçün müqəddəs bir xalq kimi qoruyacaq.

¹⁰ Yer üzərindəki bütün xalqlar Rəbbə məxsus olduğunuzu görüb sizdən qorxacaq.

¹¹ Rəbb atalarınıza vəd etdiyi torpaqda sizi bolluq içərisində yaşadacaq. Doğulan övladlarınızın nəslini artırıb-çoxaldacaq, heyvanlarınızın balalarını, torpağınızın məhsulunu artımlı edəcək. ¹² Rəbb torpağınıza yağışı vaxtlı-vaxtında yağdıracaq və bütün zəhmətinizə bərəkət vermək üçün göylərdən zəngin xəzinəsini açacaq. Siz bir çox millətlərə borc verəcək, lakin heç kimdən borc almayacaqsınız.

¹³ Rəbb sizi quyruq deyil, baş edəcək. Əgər bu gün sizə buyurduğum Allahınız Rəbbin əmrlərinə qulaq assanız, onlara dəqiq əməl etsəniz, aşağıda deyil, hər zaman yuxarıda olacaqsınız. ¹⁴ Bu gün sizə buyurduğum əmrlərdən kənara çıxmayın, başqa allahların ardınca getməyin, onlara sitayiş etməyin.

Lənətlər
(Lev. 26:14-46)

¹⁵ Amma Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmasanız, bu gün sizə buyurduğum əmrlərin, qay-

daların hamısına dəqiq əməl etməsəniz, bu lənətlər gəlib üzərinizə töküləcək.

¹⁶ Şəhərdə və çöldə lənət qazanacaqsınız.

¹⁷ Səbət və xəmir təknələriniz lənətli olacaq.

¹⁸ Doğulan övladlarınız, torpaqlarınızın məhsulları, mal-qara və qoyun-keçilərinizin balaları lənətə düçar olacaq.

¹⁹ Hər girişiniz, hər çıxışınız lənətli olacaq.

²⁰ Rəbb əl atdığıınız hər işdə üzərinizə lənət göndərəcək, sizi vahiməyə salıb çaşdıracaq. Nəhayət, Rəbdən üz döndərib pislilik etdiyinizə görə tezliklə sizə ziyan vurub həlak edəcək. ²¹ Rəbb mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqdan sizi yox edənədək vəbaya düçar edəcək. ²² O sizi vərəm, qızdırma, iltihab, insanı qovuran istilik, quraqlıq, səmum küləyi və kiflə cəzalandıracaq. Siz yox olana qədər bunlar sizdən əl çəkməyəcək. ²³ Başınız üzərində olan göylər tunc, ayağınız altındakı yer isə dəmir kimi olacaq. ²⁴ Rəbb ölkənizə yağış əvəzinə toz-torpaq yağdıracaq. Siz həlak olana qədər göydən üzərinizə bunlar yağacaq.

²⁵ Rəbb sizi düşmənlərinizin önündə məğlub edəcək, onlara bir yoldan hücum edəndə önlərindən yeddi yolla qaçacaqsınız. Dünyanın bütün ölkələrinə dəhşətli ibrət olacaqsınız. ²⁶ * Cəsədləriniz göydəki quşlara, yerdəki heyvanlara yem olacaq, onları ürkdüb qovan olmayacaq. ²⁷ Rəbb sizi sağalmaz Misir çibanları, şişlər, xoralar, qoturlarla cəzalandıracaq. ²⁸ O sizi cəzalandıraraq dəli və kor edəcək, ürəyinizi qubarladacaq.

* **28:26** Yer. 7:33

²⁹ Günorta vaxtı kor adam qaranlıqda əl toxundura-toxundura gəzdiyi kimi gəzəcəksiniz. Hər işiniz uğursuz olacaq, daim iztirab çəkəcək və talan olacaqsınız. Sizi qurtaran olmayacaq.

³⁰ Nişanlandığınız qızla başqası yatacaq. Tikdiyiniz evdə yaşamayacaqsınız. Saldığınız bağı məhsulunu dərməyəcəksiniz. ³¹ Öküzünüz gözünüz önündə kəsiləcək, ətindən yeməyəcəksiniz. Eşşəkləriniz sizdən zorla alınacaq və geri qaytarılmayacaq. Sürüləriniz düşmənlərinizə veriləcək və sizi qurtaran olmayacaq. ³² Oğullarınız və qızlarınız gözünüz önündə başqa bir xalqa təslim ediləcək və onların həsrətindən günbəgün gözlərinizin nuru sönəcək. Əlinizdən isə heç nə gəlməyəcək. ³³ Torpağınızın və bütün zəhmətinizin məhsulunu tanımadığınız bir xalq yeyəcək, siz isə daima iztirab çəkəcək və əziləcəksiniz. ³⁴ Gözlərinizlə gördükləriniz ağılnızı başınızdan çıxaracaq. ³⁵ Rəbb dizlərinizə, baldırlarınıza təpədən dırnağa qədər sağalmaz çibanlar çıxararaq sizi cəzalandıracaq.

³⁶ Rəbb sizi, öz üzərinizə təyin etdiyiniz padşahı sizin də, atalarınızın da tanımadığı bir millətə əsir apartdıracaq. Orada ağacdan, daşdan düzəldilmiş yad allahlara sitayiş edəcəksiniz. ³⁷ Rəbbin sizi əsir etdiyi xalqlar arasında heyrət, məsəl və kinayə hədəfinə çevriləcəksiniz.

³⁸ Zəmiyə çox toxum səpib, az yığacaqsınız, çünki onu çayırtkə yeyib qurtaracaq. ³⁹ Üzüm bağları salacaq, becərəcəksiniz, lakin üzümündən dərməyəcək, şərabından içməyəcəksiniz, çünki onlara qurd düşəcək. ⁴⁰ Torpağınızın hər tərəfində

zeytun ağacları bitsə də, onlardan yağ çəkə bilməyəcəksiniz, çünki zeytun ağaclarınız öz meyvəsini tökəcək. ⁴¹ Oğullarınız, qızlarınız olacaq, lakin yanınızda qalmayacaq, çünki əsir düşəcəklər. ⁴² Bütün ağaclarınızın və əkin sahələrinizin bəhərinə çəyirtkələr daraşacaq.

⁴³ Aranızda yaşayan yadellilər sizdən olduqca üstün olacaq, siz aşağı endikcə enəcəksiniz. ⁴⁴ Sizə onlar borc verəcək, siz onlara borc verə bilməyəcəksiniz, onlar baş, siz isə quyruq olacaqsınız.

⁴⁵ Bu lənətlərin hamısı sizin üzərinizə töküləcək. Sizi həlak olanadək qovub yaxalayacaqlar, çünki Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmadınız, sizə buyurduğu əmrlərə və qaydalara riayət etmədiniz. ⁴⁶ Bunlar sizə və övladlarınıza əbədi bir əlamət, bir möcüzə olacaq.

⁴⁷ Madam ki bolluq vaxtında Allahınız Rəbbə sevinclə və xoşluqla itaət etmədiniz, ⁴⁸ Rəbbin sizə qarşı göndərdiyi düşmənlərə ac-susuz, çılpaq və hər cür ehtiyac içərisində qulluq edəcəksiniz. Rəbb sizi həlak edənə qədər boynunuza dəmir boyunduruq salacaq.

⁴⁹ Rəbb uzaqdan, dünyanın ucqarlarından bir milləti – dilini başa düşmədiyiniz bir milləti qartal kimi üzərinizə şığıdacaq. ⁵⁰ Bu elə sərt sifətli bir millətdir ki, nə qocaların şəxsiyyətinə hörməti var, nə də uşaqlara rəhmi gəlir. ⁵¹ Bu millət sizi həlak edənə qədər heyvanlarınızın balalarını, torpağınızın məhsulunu yeyib qurtaracaq, sizin üçün nə taxıl, nə təzə şərab, nə zeytun yağı, nə mal-qaranızın, nə də qoyun-keçilərinizin balalarını qoymayacaq. ⁵² Bütün şəhərlərinizi mühasirəyə

alıb ölkənizdəki güvəndiyiniz möhkəm və hündür divarlarınızı tamamilə yerlə yeksan edəcəklər. Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi ölkənin bütün şəhərlərini mühasirəyə alacaqlar.

⁵³ Mühasirəyə düşəndə düşmənlərinizin sizə verəcəyi aclıqdan doğulan övladlarınızın – Allahın Rəbbin sizə verdiyi oğul-qızlarınızın ətini yeyəcəksiniz. ⁵⁴ Aranızda ən ürəyinazik və həssas adam belə, öz qardaşına, sevdiyi arvadına, sağ qalan övladlarına rəhm etməyəcək. ⁵⁵ Yediyi uşaqların ətindən onların heç birinə verməyəcək, çünki mühasirə olunanda düşmənlərinizin yaratdığı qıtlığa görə şəhərlərinizdə yeməyə heç nə qalmayacaq. ⁵⁶ * Aranızda ən ürəyinazik, həssas qadın – zərifliyindən və incəliyindən ayağını yerə basmaq istəməyən qadın belə, sevdiyi ərinə, öz oğluna, eləcə də qızına rəhm etməyəcək. ⁵⁷ Bətnindən çıxan cifti və doğduğu uşaqları verməyib gizli yeyəcək, çünki bütün şəhərləriniz mühasirəyə düşəndə aclıq olacaq.

⁵⁸ Əgər bu kitaba yazılmış bu Qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etməsəniz, Allahınız Rəbbin əzəmətli və zəhmli adından qorxmasanız, ⁵⁹ Rəbb sizi və nəslinizi dəhşətli bəlalara, böyük və sonsuz müsibətlərə, sağalmaz, ağır xəstəliklərə düşürəcək. ⁶⁰ Qorxduğunuz bütün Misir xəstəliklərini yenə başınıza gətirəcək, bu xəstəliklərə tutulacaqsınız. ⁶¹ Rəbbin bu Qanun kitabında yazılmamış hər cür xəstəlik və bəlanı sizi yox edənədək başınıza gətirəcək. ⁶² Göydəki ulduzlar qədər çoxalmaq əvəzinə sayca çox az qalacaqsınız, çünki Allahınız

* **28:56** 2Pad. 6:28-29; Mərs. 4:10

Rəbbin sözünə qulaq asmadınız. ⁶³ Sizə yaxşılıq etmək və artırmaqdan Rəbb necə razı qalırdısa, sizi həlak etdiyi və yox etdiyi üçün də elə razı qalacaq. Mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz ölkədən qoparılacaqsiniz.

⁶⁴ Rəbb sizi dünyanın bu başından o biri başınadək bütün xalqların arasına səpələyəcək. Orada sizin də, atalarınızın da tanımadığı, ağacdan və ya daşdan düzəldilmiş yad allahlara sitayiş edəcəksiniz. ⁶⁵ Bu millətlər arasında nə sülhünüz, nə də rahatlığınız olacaq. Rəbb sizə orada ürəkqopması, ümitsizlik, gözləməkdən yorulan gözlər verəcək. ⁶⁶ Daim canınızın qaygısını çəkəcək, gecə-gündüz vahimə içərisində yaşayacaqsınız. Həyatınızın asayışı olmayacaq. ⁶⁷ Ürəyinizə dolan vahimədən və gözünüzlə gördüyünüz hadisələr üzündən səhər olanda “kaş axşam olaydı”, axşam olanda “kaş səhər olaydı” deyəcəksiniz. ⁶⁸ Mən sizə demişdim ki, gəldiyiniz yolla geri dönməyəcəksiniz, amma Rəbb sizi gəmilərlə Misirə geri qaytaracaq. Orada qul və qarabaş kimi düşmən bazarında satılacaqsınız, amma sizi pulla alan olmayacaq».

29

Əhdin yeniləşməsi

¹ Rəbb İsrail övladları ilə Xorev dağında əhd etmişdir. Moavda isə Musaya əmr etdi ki, yenidən əhd kəssin. Əhdin şərtləri bunlardır:

² Musa bütün İsraililəri bir yerə yığıb belə dedi: «Rəbbin Misirdə gözləriniz önündə firona, əyanlarına və ölkəsinə etdiyi hər şeyi gördünüz.

³ Böyük sınaqları, bu böyük əlamətləri və möcüzələri

öz gözünüzlə gördünüz. ⁴ Lakin Rəbb bu günədək sizə anlamaq üçün ağıl, görmək üçün göz, eşitmək üçün qulaq vermədi. ⁵ Rəbb deyir: “Sizi qırx il səhrada gəzdirdim. Əyninizdəki paltar, ayağınızdakı çarıq yırtılıb-dağılmadı. ⁶ Çörək yemədiniz, şərab ya da başqa kefləndirici içki içmədiniz. Bunları ona görə etmişəm ki, Mənim Allahınız Rəbb olduğumu biləsiniz”.

⁷* Buraya çatanda Xeşbon padşahı Sixon ilə Başan padşahı Oq bizimlə döyüşə başladılar. Amma onları məğlub etdik. ⁸* Torpaqlarını ələ keçirib irs olaraq Ruvenlilərə, Qadlılara, Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdik. ⁹ Ələ götürdüyünüz hər işdə uğur qazanmaq üçün bu əhdin hər sözünə diqqətlə əməl edin.

¹⁰ Bu gün siz hamınız – qəbilə başçılarınız, ağsaqqallarınız, məmurlarınız, İsraililərin hamısı, ¹¹ uşaqlarınız, arvadlarınız, aranızda yaşayıb odununuza doğrayan, suyunuzu daşıyan yadellilər Allahınız Rəbbin qarşısında dayanmışınız ki, ¹² bu gün Allahınız Rəbbin and edərək sizinlə bağladığı bu əhdi həyata keçirəsiniz. ¹³ Qoy bu gün O sizi Öz xalqı kimi təsdiq etsin, sizə söz verdiyi kimi atalarınız İbrahimə, İshaqa, Yaquba etdiyi anda görə sizin Allahınız olsun. ¹⁴ Mən bu əhdi və andı yalnız sizinlə, ¹⁵ Allahımız Rəbbin hüzurunda bizimlə bərabər duranlarla deyil, bu gün yanımızda olmayanlarla da edirəm.

¹⁶ Misirdə necə yaşadığınızı, o biri millətlərin içərisindən keçərək buraya necə gəldiyinizi özünüz də bilirsiniz. ¹⁷ Onların arasında iyərənc şeyləri

* 29:7 Say. 21:21-35

* 29:8 Say. 32:33

– ağacdan, daşdan, qızıldan, gümüşdən düzəldilən iyrənc bütləri gördünüz. ¹⁸* Ehtiyatlı olun, bu gün aranızda bu millətlərin allahlarına sitayiş etmək üçün Allahınız Rəbdən dönən nə kişi, nə qadın, nə nəsil, nə də qəbilə olsun. Aranızda belə acı pöhrəli, zəhərli kök olmasın. ¹⁹ Bu andın sözlərini eşidən zaman kimsə öz-özünə gözaydınlığı verib belə bir fikrə düşməsin: “Onsuz da salamat qalacağam, qoy kefim istəyəm kimi yaşayım”. Bu fikir həm münbit torpağa, həm də quru torpağa bəla gətirər. ²⁰ Belə adamı Rəbb bağışlamaq istəməz. O adama qarşı qısqanc Rəbbin qəzəbi alovlanacaq. Bu kitabda yazılan bütün lənətlər başına töküləcək və Rəbb onun adını göyün altından siləcək. ²¹ Rəbb bu Qanun kitabında yazılan əhdin içərisində yer tutan lənətlərin hamısına görə fəlakətə uğratmaq üçün onu İsrailin bütün qəbilələrinin içərisindən çıxaracaq.

²² Gələcək nəsil, sizdən sonra gələn övladlarınız və uzaq diyardan gələn yadellilər bu ölkənin bəlalərini, Rəbbin oraya göndərdiyi xəstəlikləri görəcək. ²³* Bütün torpaq yanacaq, kükürd və duzla örtüləcək, toxum əkilməyəcək, cücərti görünməyəcək, ot bitməyəcək. Ölkə Rəbbin qızgın qəzəbi ilə yerlə yeksan etdiyi Sodom, Homorra, Adma və Sevoyim kimi viran olacaq. ²⁴* Bütün millətlər “Rəbb bu ölkəyə niyə belə etdi? Bu böyük qəzəb niyə alovlandı?” deyə soruşacaqlar. ²⁵ O zaman deyəcəklər: “Çünki onları Misir torpağından çıxararkən atalarının Allahı Rəbbin on-

* **29:18** İbr. 12:15 * **29:23** Yar. 19:24-25 * **29:24** Yer. 22:8-9

larla bağladığı əhdi atdılar. ²⁶ Gedib tanımadıqları allahlara, Rəbbin onlara bəxş etmədiyi yad allahlara sitayiş və səcdə etdilər. ²⁷ Ona görə Rəbbin qəzəbi bu ölkəyə qarşı alovlandı, oranı bu kitabda yazılan bütün lənətlərə düçar etdi. ²⁸ Rəbb qəzəb, hirs və böyük hiddətlə onları ölkələrindən qopardı. Bu gün olduğu kimi onları başqa bir torpağa atdı”.

²⁹ Allahımız Rəbbin sirləri var, lakin bəzi şeyləri bizə və övladlarımıza əbədilik aşkar etdi ki, bu qanunun bütün sözlərinə əməl edək.

30

Şəfa və xeyir-dua

¹ Bütün bu hadisələr – qarşınıza qoyduğum xeyir-dua və lənət başınıza gələndə Allahınız Rəbbin sizi səpələdiyi millətlər arasında bunları xatırlayacaqsınız. ² Siz və övladlarınız Allahınız Rəbbə tərəf dönüb bu gün sizə əmr etdiyim hər işdə Onun sözünü bütün qəlbinizlə və bütün varlığınızla qulağınızda saxlasanız, ³ Allahınız Rəbb sizə rəhm edib əsirlikdən geri qaytaracaq, sizi yenidən səpələdiyi bütün xalqların arasından toplayacaq. ⁴ * Səpələnib göyün altındakı ən ucqar ölkəyə düşsəniz belə, Allahınız Rəbb sizi oradan yığb geri qaytaracaq. ⁵ Sizi atalarınıza irs olaraq verdiyi torpağa qovuşduracaq. Oranı yenə də irs olaraq alacaqsınız, Allahınız Rəbb sizə xoş güzəran verəcək və sizi atalarınızdan da artıq çoxaldacaq.

⁶ Allahınız Rəbb sizin ürəyinizi və övladlarınızın ürəklərini sünnət edəcək ki, Allahınız Rəbbi bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla sevəsiniz və

* **30:4** Neh. 1:9

yaşayasınız. ⁷ Allahınız Rəbb bütün bu lənətləri isə sizə nifrət və zülm edən düşmənlərinizin üzərinizə tökəcək. ⁸ Siz yenə Rəbbin sözünə qulaq asacaq və bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərini yerinə yetirəcəksiniz. ⁹ Onda Allahınız Rəbb əlinizdə olan hər işinizi uğurlu edəcək, sizə çoxlu övlad, heyvanlarınıza çoxlu bala, torpaqlarınıza bol məhsul verəcək. Rəbb atalarınıza yaxşılıq etməkdən necə razı qalırdısa, sizə də yaxşılıq etməkdən elə razı qalacaq. ¹⁰ Bir şərtlə: Allahınız Rəbbin sözünü qulağınızda saxlayın. Onun bu Qanun kitabında yazılan əmrlərinə və qaydalarına əməl edin, bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza Allahınız Rəbbə tərəf dönün.

¹¹ Bu gün sizə verdiyim əmrə əməl etmək sizin üçün çətin və əlçatmaz deyil. ¹² * Axı o, göylərdə deyil ki, deyəsiz: “Kim bizim üçün göylərə çıxacaq və onu oradan götürüb bizə çatdıracaq ki, biz buna əməl edək?” ¹³ O, dənizin o tayında deyil ki, deyəsiz: “Kim bizim üçün dənizin o tayına gedəcək və onu götürüb bizə çatdıracaq ki, qulaq asıb buna əməl edək?” ¹⁴ Yox, bu kəlam sizə əməl etmək üçün çox yaxındır, o, dilinizdə və ürəyinizdədir.

¹⁵ Bax bu gün sizin qarşınızda həyatla xoşbəxtliyi, ölümlə bədbəxtliyi qoyuram. ¹⁶ Bu gün sizə Allahınız Rəbbi sevməyi, Onun qoyduğu yollarla getməyi, əmrlərinə, qaydalarına, hökmlərinə riayət etməyi əmr edirəm. Belə etsəniz, yaşayb artacaqsınız və mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda Allahınız Rəbb tərəfindən

* **30:12** Rom. 10:6-8

xeyir-dua alacaqsınız. ¹⁷ Əgər bu yoldan dönsəniz, qulaq asmasanız, azaraq, yad allahlara səcdə qılaraq onlara qulluq etsəniz, ¹⁸ bu gün sizə bildirirəm ki, mütləq məhv olacaqsınız. İordan çayını keçib mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz ölkədə uzun ömür sürməyəcəksiniz. ¹⁹ Qarşınızda həyatla ölümü, xeyir-dua ilə lənəti qoyduğum üçün bu gün göyü və yeri sizə şahid tuturam. Həyatı seçin ki, siz və övladlarınız yaşaya bilərsiniz. ²⁰ * Allahınız Rəbbi sevin, sözü qulağınızda qalsın və Ona bağlanın. Çünki sizin həyatınız Odur. Belə etsəniz, Rəbbin ata-babalarınız İbrahimə, İshaqa və Yaquba verməyi vəd etdiyi torpaqda sizi uzun ömürlü edəcək».

31

Musanın yerinə Yeşuanın gəlməsi

¹ Musa bütün İsraililərin qarşısına çıxıb belə dedi: ² * «Artıq mən yüz iyirmi yaşındayam, daha sizə başçılıq etməyə təqətim yoxdur. Rəbb mənə demişdir ki, sən İordan çayını keçməyəcəksən. ³ Oranı keçəndə Allahınız Rəbb Özü qabağınızda gedəcək və bu millətləri qarşıınızdan yox edəcək, siz də onların torpaqlarını irs olaraq alacaqsınız. Rəbbin sözünə görə Yeşua sizə rəhbərlik edəcək. ⁴ * Rəbb Emorlu padşahları Sixonu və Oqu həlak edərək ölkələrinin başına gətirdiyini bu millətlərin də başına gətirəcək. ⁵ Rəbb onları sizə təslim edəcək. Onlarla əmr etdiyim kimi

* **30:20** Yar. 12:7; 26:3; 28:13

* **31:2** Say. 20:12

* **31:4** Say. 21:21-35

rəftar etməlisiniz. ⁶ * Möhkəm və cəsəratli olun! Onlardan qorxub çəkinməyin! Çünki Allahınız Rəbb sizinlə gedir. O sizi atmaz, tərək etməz!»

⁷ Sonra Musa Yeşuanı çağırır bütün İsraililərin gözü qarşısında ona belə dedi: «Möhkəm və cəsəratli ol! Çünki Rəbbin atalarına vəd etdiyi ölkəyə bu xalqla birlikdə sən gedəcəksən. Ölkəni irs olaraq onlara sən verəcəksən. ⁸ Başının üstündə Rəbb gedəcək. O sənindir, səni atmaz və tərək etməz. Qorxub çəkinmə!»

Qanunun oxunması

⁹ Musa bu qanunu yazıb sonra Rəbbin Əhd sandığını aparan Levili kahinlərə və bütün İsrail ağsaqqallarına verdi. ¹⁰ * * Sonra onlara belə buyurdu: «Hər yeddi ilin sonunda, borcların bağışlanma ilində, Çardaqlar bayramında, ¹¹ bütün İsraililər Allahınız Rəbbin hüzurunda olmaq üçün Onun seçəcəyi yerə gələndə bu qanunu İsraililərə oxuyun. ¹² Xalqın kişi, qadın və uşaqlarını, həmçinin şəhərinizdə yaşayan yadelliləri toplayın. Qoy hamı eşidib öyrənsin və Allahınız Rəbdən qorxub Qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etsin. ¹³ Qoy qanunu bilməyən uşaqlar da eşitsinlər və mülk olaraq almaq üçün İordan çayından keçib gedəcəyiniz ölkədə ömür boyu Allahınız Rəbdən qorxmağı öyrənsinlər».

Rəbbin Musaya son əmri

¹⁴ Rəbb Musaya dedi: «Ölümünə az qalıb. Yeşuanı çağır. Hüzur çadırında hazır dayanın ki, ona

* **31:6** Yeşua 1:5; İbr. 13:5

* **31:10** Qanun. 15:1

* **31:10**

Qanun. 16:13-15

əmrilərimi bildirim». Beləliklə, Musa ilə Yeşua gedib Hüzur çadırında gözlədilər. ¹⁵ Sonra Rəbb çadırda sütuna oxşar bir bulud içərisində göründü. Bulud çadırın qapısı üzərində dayandı.

¹⁶ Rəbb Musaya belə söylədi: «Bu yaxınlarda ölüb atalarına qovuşacaqsan. Bu xalq da gedəcəyi ölkənin allahlarına bağlanıb Mənə xəyanət edəcək. Məni atıb onlarla bağladığım əhdi pozacaqlar. ¹⁷ Onda onlara qəzəblənəcəyəm, onları ataraq üz döndərəcəyəm. Onlar başqalarına yem olacaq, başlarına çox bəlalar və müsibətlər gələcək. Həmin gün “Allahımız bizimlə olmadığı üçün başımıza müsibətlər gəldi” deyəcəklər. ¹⁸ Başqa allahlara tərəf dönməklə pis iş gördüklərinə görə mütləq onlardan üz döndərəcəyəm.

¹⁹ İndi özünüz üçün bu ilahini yazın və İsrail övladlarına öyrədin. Qoy onu oxusunlar. Belə ki bu ilahi İsraililərə qarşı Mənim şahidim olsun. ²⁰ Çünki onları atalarına and edib söz verdim süd və bal axan torpağa gətirəndə, yeyib-doyanda və kökələndə yad allahlara meyl edərək onlara sitayiş edəcəklər, Məni rədd edərək əhdimi pozacaqlar. ²¹ Onlara çox bəlalar və müsibətlər yetişəndə qoy bu ilahi onlara qarşı şahid kimi səslənsin, çünki bu ilahi nəsillərin dilindən düşməyəcək. Ona görə ki Mən onları vəd etdiyim torpağa gətirməzdən əvvəl, bu gün belə, fəndgir olduqlarını bilirəm». ²² Həmin gün Musa bu ilahini yazıb İsrail övladlarına öyrətdi.

²³ * * Rəbb o gün Nun oğlu Yeşuaya əmr edib dedi: «Möhkəm və cəsəətli ol, çünki İsrail övladlarını

* **31:23** Say. 27:23 * **31:23** Yeşua 1:6

onlara vəd etdiyim ölkəyə sən aparacaqsan və Mən sənənləyəm».

²⁴ Musa bu Qanunu sözlərindən heç nəyi əskilmədən kitaba yazmağı qurtaranda ²⁵ Rəbbin Əhd sandığını daşıyan Levililərə bu əmri verdi: ²⁶ «Bu Qanun kitabını götürüb Allahınız Rəbbin Əhd sandığının yanına qoyun. Qoy sizə qarşı bir şahid olaraq orada qalsın. ²⁷ Çünki sizin üsyankar və dikbaş olduğunuzu bilirəm. Bu gün mən sağ olaraq aranızda ikən belə, Rəbbə üsyankar oldunuzsa, gör mən öləndən sonra necə olacaqsınız. ²⁸ Qəbilələrinizin bütün ağsaqqallarını və məmurlarınızı yanıma toplayın. Bu sözləri onlara eşitdirim ki, göyü və yeri onlara qarşı şahid tutacağam. ²⁹ Ölümümdən sonra tamamilə pozulacağınızı, sizə əmr etdiyim yoldan azacağınızı bilirəm. Axır zamanda müsibətlərlə qarşılaşacaqsınız. Çünki Rəbbin gözündə pis olan işləri görərək əməllərinizlə Onu qəzəbləndirəcəksiniz».

Musanın ilahisi

³⁰ Musa bu ilahini axıracan oxudu ki, bütün İsrail camaatı ilahinin sözlərini eşitsin.

32

¹ «Ey göylər, qulaq asın, söyləyəcəyəm,
Qoy yer üzü dilimdən çıxan sözləri eşitsin.

² Qoy təlimim yağış kimi tökülsün,
Sözüm şəh kimi düşsün,
Çəmən üzərinə düşən narın yağış tək olsun,
Ot üzərinə tökülən leysana oxşasın,

³ Çünki Rəbbin ismini elan edəcəyəm!

Allahımızın əzəmətini mədh edin!

⁴ O, işləri kamil Qayadır,
Çünki bütün yolları haqdır,
Sadiq Allahdır, heç zaman haqsızlıq etməz,
Adil və doğru olan Odur.

⁵ Ona xəyanət etdilər,
Ona övlad olmadılar,
Ona görə rüsvay oldular.
Çünki əyri və tərs nəsildirlər.

⁶ Ey axmaq, ağılsız xalq,
Rəbbə budurmu əvəziniz?
Sizi yaradan, sizə görkəm verən
Atanız, Yaradanınız O deyilmi?

⁷ Ötən günləri yadınıza salın,
Keçmiş nəsillərin dövrünə nəzər salın,
Atanızdan soruşun, o sizə desin,
Ağsaqqallarınızdan soruşun, onlar sizə söyləsin.

^{8*} Haqq-Taala millətlərə irsi torpaq bölərkən,
Bəşər övladlarını ayırarkən
İsrail övladlarının sayına görə
Xalqlara sərhad qoydu.

⁹ Çünki Rəbbin payı Öz xalqıdır!
Yaqub Onun payına düşən irsidir.

¹⁰ Onu quraq bir torpaqda,
Uğultulu, boş-biyaban səhrada tapdı.
Bir sipər kimi onu hifz etdi,
Göz bəbəyi kimi onu qorudu.

¹¹ Yuvasında balalarını sövq etdirərək uçuran,
Onlar üzərində qanad çalan,

* **32:8** Həv. 17:26

Qanadlarını açıb onları tutan,
Pərlərinin üzərində aparan qartal kimi
12 Ona yol göstərən yalnız Rəbb idi.
Yanında özgə bir allah yox idi.

13 Onu yer üzünün yüksəkliklərinə çıxartdı,
Zəminin məhsulundan yedirdi.
Onu qayadan süzülən balla,
Çaxmaq daşından çəkilən yağla bəslədi.
14 Onu inəklərin kəsmiyi, qoyunların südü ilə,
Kökəldilmiş quzularla,
Başandakı təkərlə, qoçlarla.
Ən yaxşı buğda ilə bəslədi.
Xalq şərəbi, üzümün al qanını içdi,

15 Lakin Yeşurun * kökəlkən təpik atdı,
Doyarkən, yağınlaşmış piyləşərkən
Onu yaradan Allahı tərk etdi,
Xilaskarını, Qayasını rədd etdi.

16 Yad allahlarla Allahı qısqandırdılar,
İyrənc əməllərlə Onu qəzəbləndirdilər.

17 * Allah olmayan cinlərə,
Tanımadıqları allahlara,
Atalarının qorxmadıqları,
Son zamanlar yeni yaranan allahlara
Qurban kəsdilər.

18 Sizi həyata gətirən Qayanı atdınız.
Sizi yaradan Allahı unutdunuz.

19 Rəbb bunu görəndə onları rədd etdi,
Çünki oğul və qızları Onu hiddətləndirdi.

* **32:15** Yeşurun – İsrailin bir ləqəbi olub düz olan mənasını verir.

* **32:17** 1Kor. 10:20

20 O dedi: “Bax onlardan Mənim üzüm dönəcək,
Onların aqibəti görüm necə olacaq?
Çünki onlar etimada layiq olmayan övladlar, azğın
nəsildirlər.

21 * * Məni Allah olmayanlarla qısqandırdılar,
Boş bütələri ilə qəzəbləndirdilər.
Mən də onları xalq olmayanlarla qısqandıracağam,
Axmaq bir millətlə qəzəbləndirəcəyəm.

22 Çünki qəzəbimdən bir od alovlandı,
Ölülər diyarı dibinəcən yandı.
Dünyanı və nemətlərini yeyib qurtaracaq,
Dağların bünövrəsi odlanıb tutuşacaq.

23 Mən onların üzərinə bəlalar yığacağam,
Oxlarımı onlara tuşlayacağam.

24 Qıtlıqdan tükənəcək, qızdırmadan qırılacaqlar,
Vəbadan tələf olacaqlar.

Heyvanların dişlərini,
Torpaqda sürünən ilanların zəhərini
Onlara sarı göndərəcəyəm.

25 Gənc oğlanı və qızı,
Südəmər körpəni, ağsaçlı insanı
Bayırdan qılinc, daxildən dəhşət məhv edəcək.

26 Dedim: «Qoy onları uzaqlara dağıdım,
Onları insanların yaddaşından çıxarım».

27 Lakin düşmənin istehzasından çəkindim,
İstəmədim ki, əleyhdarları yanlış anlayıb desinlər:
«Bütün bu işləri Rəbb görməyib,
Özümüz zəfər qazanmışıq».

28 Çünki onlar düşüncəsiz bir millətdir,

* 32:21 1Kor. 10:22 * 32:21 Rom. 10:19

Necə də ağılsızdırlar.

²⁹ Kaş ki müdrük olub bunu dərk edəydilər,
Aqibətlərini düşünəydilər.

³⁰ Əgər onların Qayası onları satmasaydı,
Rəbb onları təslim etməsəydi,
Bir adam min nəfəri necə qova bilərdi?

İki kişi on min nəfəri necə qaçıra bilərdi?

³¹ Həqiqətən, onların qayası Qayamız kimi deyil,
Hətta düşmənlərimiz bunu qəbul edir.

³² Tənəkləri Sodomdakı üzüm ağaclarındandır,
Homorra bağlarındandır.

Üzümləri zəhərlidir,

Salxımları acıdır.

³³ Şərəbləri əfi ilan zəhəridir,
Gürzələrin öldürücü ağısındır.

³⁴ “Məgər bunların hamısını Mən yanımda saxla-
mamışammi?

Bunları xəzinəmdə möhürləyən Mən deyiləmmi?

³⁵ * Qisas Mənimdir, əvəzini Mən verəcəyəm.

Vaxtı çatarkən sürüşüb yıxılacaqlar,
Çünki onlar həlak gününə yaxındırlar,
Əcəlləri tez çatar”.

³⁶ * Rəbb Öz xalqını mühakimə edəcək.

Onların gücünün qurtardığını görərkən,
Nə kölədən, nə azaddan kimsə qalmayarkən
Qullarına rəhm edəcək.

³⁷ O belə deyəcək: “Hanı onların Allahı,
sığınacaqları qaya?

³⁸ Qurbanlarının yağını yeyən,

* **32:35** Rom. 12:19; İbr. 10:30

* **32:36** Zəb. 135:14

Hanı içmə təqdimlərini içən allahları?
Qoy sizə kömək etmək üçün dursunlar,
Pənahgahınız olsunlar.

³⁹ İndi görün ki, Mən, Mən Oyam,
Məndən başqa Allah yoxdur.
Mənəm öldürən və həyat verən,
Mənəm yaralayan və şəfa verən,
Heç kim əlimdən qurtara bilməz.

⁴⁰ Çünki əlimi göylərə qaldırıb belə bəyan edirəm:

«Əbədi Varlığımıza and olsun ki,

⁴¹ Şimşək çaxan qılıncımı itiləyib
Hökm etmək üçün əlimə alsam,
Düşmənlərimdən qisas alacağam,
Mənə nifrət edənlərdən əvəz çıxacağam.

⁴² Onların qanı ilə oxlarımı sərxoş edəcəyəm;
Qılıncım əti, qırılanların, əsir edənlərin qanını,
Düşmən rəhbərlərinin başını yeyəcək».

⁴³ * * Ey millətlər, Onun xalqı ilə birgə sevinin!
Çünki O, qullarının qan qisasını alacaq,
Düşmənlərindən əvəz çıxacaq,
Ölkəsi və xalqı üçün kəffarə edəcək».

⁴⁴ Musa Nun oğlu Yeşua ilə bərabər gəlib bu
ilahinin bütün sözlərini xalq qarşısında söylədi.

⁴⁵ Musa bütün İsraililərə bu sözlərin hamısını
söyləyib qurtaranda ⁴⁶ belə dedi: «Bu gün sizə
bəyan etdiyim sözlərin hamısına ürəkdən bağlanın
ki, övladlarınıza bu qanunun bütün sözlərinə
diqqətlə əməl etməyi əmr edəsiniz. ⁴⁷ Axı bu sizin
üçün əhəmiyyətsiz iş deyil, həyatınızdır. Bu sözlər

* **32:43** Rom. 15:10-11 * **32:43** Vəhy 19:2

mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçərək gedəcəyiniz torpaqda sizə uzun ömür verəcək».

Musanın ölümünün əvvəldən bildirilməsi

⁴⁸ * Rəbb elə həmin gün Musaya belə dedi:
⁴⁹ «Yerixo qarşısında, Moav torpağında olan bu Avarim dağına, Nevo dağına çıx. İsrail övladlarına mülk olaraq verəcəyim Kənan torpağını gör.
⁵⁰ Qardaşın Harun Hor dağında ölüb əcdadlarına qoşulduğu kimi sən də çıxacağın dağda ölüb xalqına qovuşacaqsan. ⁵¹ Çünki Zin səhrasında, Meriva-Qadeş sularında, İsrail övladlarının önündə Məni müqəddəs saymamaqla İsrail övladları arasında Mənə xəyanət etdiniz. ⁵² Ona görə ölkəni uzaqdan görəcəksən, lakin İsrail övladlarına verəcəyim torpağa girməyəcəksən».

33

Musanın İsrail qəbilələrinə xeyir-duası

¹ Allah adamı Musa ölümündən əvvəl İsrail övladlarına bu xeyir-duanı oxudu. ² O belə dedi:

«Rəbb Sina dağından gəldi,
 Bizə Seirdən zühur etdi,
 Paran dağından şəfəq saçdı,
 On minlərlə müqəddəs mələklər ilə gəldi.
 Sağ əlində yanar alov var idi.

³ Ya Rəbb, həqiqətən, Sən xalqları sevirsən!
 Bütün müqəddəslər Sənin əlindədir!
 Onlar ayağına düşər, sözlərini dinlər.

⁴ Musa bizə qanuna əməl etməyi tapşırdı,
 Bu, Yaqubun camaatı üçün bir irsdir.

* **32:48** Say. 27:12-14; Qanun. 3:23-27

⁵ İsrail qəbilələri,
Xalqın rəhbərləri bir yerə yığılanda
Rəbb Yeşuruna padşah oldu.

⁶ Qoy Ruven ölməsin, yaşasın!
Xalqının sayı azalmasın!»

⁷ Musa Yəhuda üçün belə dedi:
«Ya Rəbb, Yəhudanın səsini eşit,
Onu xalqına geri qaytar.
O özü üçün öz əlləri ilə döyüşdü,
Düşmənlərinə görə ona kömək et!»

⁸ * * Levi üçün belə dedi:
«Ya Rəbb, Tummimin və Urimin
Sənin sadıq qulun üçündür.
Onu Massada sınaqdan keçirdin,
Onunla Meriva sularında mübahisə etdin.

⁹ O, ata-anası üçün dedi:
“Onlara nəzər salmadım”.

Qardaşlarını tanımadı,
Övladlarını unutdu,
Ancaq Sənin sözünə riayət etdi,
Sənin əhdini hifz etdi.

¹⁰ Hökmlərini Yaqub nəslinə,
Qanununu İsraililərə öyrədəcəklər.
Onlar hüzurunda buxuru,
Qurbangahında bütöv yandırma qurbanını təqdim
edəcək.

¹¹ Ya Rəbb, onların malına bərəkət ver,
Əməllərindən razı qal.
Kim onlara hücum etsə,

* **33:8** ÇIX. 28:30 * **33:8** ÇIX. 17:7; Say. 20:13

Kim onlara nifrət etsə,
Belini qır,
Bir daha qalxmasınlar!»

12 Binyamin üçün belə dedi:
«Rəbbin sevimlisi
Onun yanında əmin-amanlıqda yaşasın!
Rəbb gün boyu onu qoruyur,
O da Rəbbin qucağında qalır».

13 Yusif üçün belə dedi:
«Onun torpağı Rəbdən bərəkət alsın,
Göydən gələn qiymətli şehlə,
Yer altında yatan dərin sularla,
14 Günəşin yetişdirdiyi ən gözəl barlarla,
Hər ay yetişən ən gözəl bəhərlərlə,
15 Qədimdən qalan dağların əla nemətləri ilə,
Əbədi təpələrin münbitliyi ilə,
16 * Yerin ən qiymətli məhsulu və bolluğu ilə,
Kolda məskən Salanın lütfü ilə
Qoy bərəkət alsın!

Yusifin başı üzərinə –
Qardaşlarından ayrı düşənin başı üzərinə
Qoy bərəkət yağsın!
17 O, birinci doğulan buğa qədər heybətlidir,
Buynuzları çöl öküzünün buynuzlarına bənzəyir.
Bu buynuzlarla xalqları,
Yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə olanları
vuracaq.

Bax belədir Efrayimin on minləri,
Bax budur Menaşşenin minləri».

* 33:16 Çıx. 3:2

18 Zevulun üçün belə dedi:

«Ey Zevulun, yola düşəndə sevin,
Ey İssakar, çadırlarında sevin!

19 Onlar xalqları dağa çağıracaqlar,
Orada salehlik qurbanları kəsəcəklər.
Bol dəniz nemətləri ilə,
Qumlarda gizlənən xəzinələrlə doyacaqlar».

20 Qad üçün belə dedi:

«Qadın ərazisini artırana şükür olsun!
Qad aslan tək yaşayır,
Qolu, başı qoparır.

21 O özü üçün ilk torpağı seçdi.
Çünki onun üçün sərdarın payı saxlandı.
Xalq rəhbərləri yığılanda
Rəbbin ədalətini,
İsraillilərə gətirdiyi hökmləri icra etdi».

22 Dan üçün belə dedi:

«Dan Başandan sıçrayan
Bala aslandır».

23 Naftali üçün belə dedi:

«Ey Rəbbin lütfü və bərəkəti ilə dolu olan Naftali,
Qərbi və cənubu mülk edəcəksən».

24 Aşer üçün belə dedi:

«Oğullar arasında Aşer ən çox bərəkət alsın!
Qardaşlarının ən çox bəyəndiyi o olsun!
Ayağını zeytun yağına batırsın.

25 Darvazalarının cəftələri dəmirdən, tuncdan olsun,
Qüvvətin ömrün boyu qurtarmasın!

26 Ey Yeşurun, bax sənə kömək etmək üçün
Göylər və buludlara əzəməti ilə minən
Allahın bənzəri yoxdur.

27 Pənahgahın əzəli əbədi Allahdır,
Səni daim qollarında gəzdirər.
Düşmənlərini qarşından qovar,
“Yox et onları!” sənə deyər.

28 İsrail əmin-amanlıqda yaşayır.
Taxıl və təzə şərab torpağında
Yaqubun çeşməsi sakit qalır,
Oraya göylərdən şəh damır.

29 Ey İsrail! Nə bəxtiyarsan,
Sənin kimisi varmı?
Rəbbin qurtardığı xalqsan!
Rəbb sipərdir, köməyinə çatandır,
Əzəmətli qılınıcıdır.
Sənə düşmənlər yaltaqlanır,
Sən onların yuxarı yerlərini tapdalayırsan».

34

Musanın ölümü

1 Musa Moav düzənliyindən Nevo dağına gedib
Yerixo qarşısında olan Pisqa təpəsinə çıxdı. Rəbb
ona bütün ölkəni göstərdi. Dana qədər uzanan
Gileadı, 2 bütün Naftalini, Efrayim və Menaşşe
torpaqlarını, Qərb dənizinə qədər uzanan bütün
Yəhuda torpağını, 3 Negevi, Xurmalar şəhəri
Yerixo vadisinin Soara qədər uzanan hövzəsini
göstərdi. 4* Sonra Rəbb ona dedi: «İbrahimə, İshaqa
və Yaquba vəd etdiyim torpaq budur, oranı sizin

* 34:4 Yar. 12:7; 26:3; 28:13

övladlarınıza verəcəyəm. Mən izin verdim ki, oranı öz gözlərinlə görəsən. Lakin oraya girməyəcəksən».

⁵ Rəbbin sözünə görə qulu Musa elə orada – Moav torpağında öldü. ⁶ Rəbb onu Moav torpağında olan Bet-Peor qarşısındakı dərədə dəfn etdi. Bu günə qədər heç kim onun qəbrinin yerini bilmir. ⁷ Musa öləndə yüz iyirmi yaşında idi. Gözü nurdan düşməmiş, taqəti çəkilməmişdi. ⁸ İsrail övladları Musa üçün Moav düzənliyində otuz gün yas tutdular.

Musa üçün olan ağlaşma və yas günləri qurtardı.

⁹ Nun oğlu Yeşua hikmət ruhu ilə dolmuşdu, çünki Musa onun üzərinə əllərini qoymuşdu. İsrail övladları da ona qulaq asdılar və Rəbbin Musaya əmr etdiyi hər şeyə əməl etdilər.

¹⁰ * İsraildə Musa kimi Rəbbin üz-üzə görüşdüyü bir peyğəmbər bir daha çıxmadı. ¹¹ Rəbb onu göndərmişdi ki, Misir torpağında firona, onun bütün əyanlarına, ölkəsinə çoxlu əlamətlər və möcüzələr göstərsin. ¹² Musanın əməlləri İsraililərin gözləri önündə böyük və zəhmli idi.

* **34:10** ÇIX. 33:11

Azərbaycan dilində Müqəddəs Kitab
The Holy Bible in the Azerbaijani language, also
known as the Azeri language, of Azerbaijan, Iran,
Iraq, Syria, and Turkey

Copyright © 2008 Müqəddəs Kitab Sirkəti

Language: Azeri (Azerbaijani, South)

Translation by: Institute for Bible Translation

Contributor: Bible Society of Azerbaijan

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

5d1dd449-0589-5c75-ab0e-6b96786f2985